

Névsor oroszországi munkaszolgálatosokról

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 92. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN HÉTEN CSÜTÖRTÖKÖN

1940. AUGUSZTUS 8.

A magyar zsidóság kiáltványa

A hazai zsidóság akkor szabadult fel, amikor Magyarországon megszületett végre a demokrácia. A haláltáborok rémalakjai, a gettók elcsigázott éhezői feldult otthonokba tértek vissza, ahol nem egyszer találták a szülők, gyermekek, vagy testvérek gyilkosát a régi házban. Ilyenkor nagy feladatot volt elkeseredett emberek tömegindulatának lecsillapítása, de még ezek a halál pítvarából visszatért emberek is megtartották a törvényt. Az Irás népe ismeri az isteni parancsolatokat, ezért egyelű „népítélet” miatt sem kell szégyenkeznie. Jól is van ez így, de be kell vallanunk, hogy sem a kormányzat, sem a magyar társadalom nem méltányolta ezt a higgadtságot. Nem is tartott soká s a mozgolódó reakció berkeiben újból elkezdődött az antiszemita propaganda, mely a fasiszta korszakban elpusztította a hazai zsidóság hetven százalékát.

Az első reakció vád egy szót, hogy a hivatalokat és más őrhelyeket előzönlük a zsidók, mert az első nemzeti kormány az ő sorakban talált megbízható munkatársakat. Nem tóborozhatta zöldingesek közül a fiatal demokrácia szerveit, s nem rendelkezett a nyugatosok felett, akik túl az országhatáron, akkor még a csodafegyverekben hittek.

Ezt követőleg a zsidóság erőteljesen hozzájárult az ország gazdasági vérkeringésének megindításához. Kezdetben mindenki örült is neki, de a csakhamar jelentkező suttogó propaganda a gazdasági élet minden kinövését s fűképpen az inflációt ebből kifolyólag már a mi számlánkra írta. Így kívánták elterelni azokról az országvesztő árulókról a figyelmet, akik Magyarországot tönkretették. A továbbiakban hivatalosan többször megállapították, hogy a demokratikus Magyarországon nincs zsidókérdés, mégis erről beszélnek úgy a pártgyűléseken, mint a templomok szószékén. A demokrácia nagyobb dicsőségére még az is lehetséges volt, hogy 1940-ban megegyeszer szabadjára cserélhették a középkori vérvádat.

A politikusok szívesen beszélnek egy „bizonyos vékony réteg”-ről, s ugyanakkor kiállításba helyezik az akasztófát, de a gyakorlatban azután vannak olyan árdrágítók is, akiket futni engednek. Voltak internált feketézők, gyilkos keretleányok és szadista csendőrök, akiket kiszabadított a népharag. Bizonyára nem véletlen, hogy azt a két feketézőt viszont megtalálja a jól megszervezett miskolci népítélet, akik a maguk szerencsétlenségére a „vékony réteg”-ből származtak.

Nem vitás, hogy mi mindenkit elítélünk, aki ellensége az ország gazdasági rendjének. Ez azonban valóban nem zsidókérdés, tehát minden ilyen beállítás ellen tiltakozva elvárjuk, hogy a törvény betűjének egyformán szerezen érvényt az államhatalom. Kénytelenek vagyunk álláritani a felősséget, különösen most, mikor a joggal elbizakodott reakció már a köztársaság demokratikus építetét dőngeti. Felelős a kormány, hogy egyrészt engedte eddig fejlődni az eseményeket, másrészt nem tudta biztosítani sem az emberéletet, sem a közrendet. Felelősök a pártok is, mert nem szálltak szembe kellő erővel az uszító propagandával. Jogserítést eleget látunk az elmúlt hónapok alatt, megterlást keveset. Így erőszódhett meg az addig csak lappangó reakció. Biztunk a kormányzatban, mert ígéretekot kaptunk. Meggyugtattuk hitestvéreinket, mert tanui vagyunk a demokrácia jó szándékának, de fájdalmasan kell megállapitanunk, hogy sok minden, amire vártunk, nem valósult meg. Változatlanul az állampolgári hűség vonalán állunk, de tőlenül sem az eseményeket nem nézhetjük, sem az irányított antiszemita izgatást nem tőrhethük. Elvárjuk, hogy sem gazdasági krízis elködősítése céljából, sem pártvitlongások megoldására ne dobják oda prédtának a zsidóságot. Az ország érdekében is tiltakoznunk kell ez ellen, de fel kell hívunk az egész világ figyelmét is arra, hogy veszedelemben forog a demokrácia.

Az a nyomatékos kívánságunk, hogy a zsidó állampolgárok egyenjoguságát minden további haladék nélkül érvényesítsék a gyakorlati életben s elvárjuk jogaink teljes helyreállítását. Intézményesen meg kell szüntetni a burkolt antiszemita izgatást úgy a sajtóban, mint a közéletben.

Követeljük, állítson fel az államhatalom oly különleges rendeltetésű karhatalmi századokat, melyek nyomban riadókészültségbe helyezhetők, hogy ezáltal az ismétlődő antiszemita megmozdulások megakadályozhatók legyenek.

Üsznteséget követelünk! Ha nemkívánatos elem a zsidóság, tegyék lehetővé a jelentkezők intézményes kíváandorlását, de addig mindenki számára a törvény védelmét kívánjuk.

Biztosítsák a félelemnélküli életet!

MAGYARORSZÁGI IZRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA
ORTHODOX IZRAELITA KÖZPONTI IRODA
MAGYAR CIONISTA SZÖVETSÉG
ORSZÁGOS MUSZ. SZERVEZET

Ára 1 forint

Nyugtassa meg a kormány a magyar zsidóságot...

Antl Ödön felszólalása a nemzetgyűlésen a miskolci eseményekről

A nemzetgyűlés keddi ülésén Antl Ödön kaposvári képviselő tette szóvá a miskolci eseményeket. Igen nagy figyelem közepeztette emlékedett szólásra a Kisgazdapárt soraiban, hogy elmondja napirend előtti beszédét, amelyet gyorsírói feljegyzések alapján a következőkben közlünk:

Antl Ödön: T. Nemzetgyűlés! Kötelességemnek tartom, hogy mint magyar nemzetgyűlési képviselő, de ugy is, mint zsidó vallású nemzetgyűlési képviselő, az utóbbi hónapokban és hetekben előfordult antiszemita kilengéseket és gyilkossággá fajult terrorcselekményeket a magyar nemzetre sorsdöntő mostani időben a magyar nép és a zsidóság érdekében szóvá tegyem. Mindenekelőtt hangsúlyozni kívánom, hogy tudatában vagyunk annak a nehéz helyzetnek, amelyben most, a béketárgyalások alatt a magyar nemzet van és felelősséggel nem akarok a magyar ügynek üröni, hanem használni kívánok.

Nyíltan szembe kell néznünk ezekkel az eseményekkel, annyival is inkább, mert a kunmadarasi pogrom után a köztársaság elnöke a nemzethez fordult és kifejezte azt a kívánását, hogy ezekben a kérdésekben a nemzetgyűlésnek is meg kell nyilatkoznia.

Felelősségem távol áll minden pártpolitikától, kizárólag a magyar ügyet kívánja szolgálni, megnyugvást és garanciát akarok elérni ama felekezelt, a zsidóság részére, amely a fasiszmus alatt a legtöbb vér- és anyagi áldozatot szenvedte, amikor Budapestben több mint 50 százalékat, vidéken pedig 85-90 százalékát pusztította el a fasiszmus.

A legutóbbi miskolci szörnyűségeket a külföldi lapok nagy hasábas cikkeiben közölték. Nincs olyan külföldi rádió, amely meg ne emlékezett volna rólunk. Nagyon sok tuzozza az eseményeket. A magyar népnek is jogában áll tudni azokat a részleteket, amelyeket a külföldi lapok és külföldi rádiók közöltek, de amelyekről a magyar lapok nem emlékeztek meg.

Nem kérdem és nem kutalom, hogy kik indították ezt el, tény azonban az, hogy a szervezők és a gyilkosok a gyilkosság napján délelőtt 10 órakor plakátot és röpcédulát terjesztettek, amely plakát címszójeleiben az áll, hogy "ma népitelést hajtunk végre" és felszólította a munkásságot, hogy a kijelölt helyen és a meghatározott időben tömegesen vonuljanak ki, hogy zárt sorokban mehes-

senek a népitelést végrehajtására. Az egyéb részleteket a t. Nemzetgyűlés a lapokból és a rádió közléseiből ismeri.

Meg kell állapítanom, hogy a rendőrség nem teljesítette kötelességét. (Zaj.) Ma egy hete történt az első gyilkosság. A bünygyi krónikában például, hogy egy hét múlva még nem hozták nyilvánosságra, hogy kiket tartóztattak le, bár a tetteseket, akik joggal voltak gyanúsíthatók felbujtással és gyilkossággal, az első 24 órában letartóztatták. A gyilkosság színhelyére a kellő időben érkezett meg egy autó negyven rendőrrel, azonban nem teljesítették kötelességüket, hanem egy mellékutcába vonultak. Mintegy szakasznyi rendőr 30 lépésnyire állt a gyilkosság színhelyétől. Minden beavatkozás nélkül néztek végig a gyilkosságot, egyetlen riasztó lövést sem tettek. Szentjánok Állásából mondom, hogy riasztó lövésekkel is meg lehetett volna akadályozni ezt az országgra nézve hatáskörében mérhetetlenül súlyos gyilkosságot. A rendőrségnek az előírások szerint használnia kellett volna a fegyverét.

A második eset kedden volt. Csütörtökön, miután az előző napi kövételésre a felbujtással és gyilkossággal gyanúsított 16-17 egyént a rendőrség szabadlábra helyezte, a tömeg mégis megostromolta a rendőrpalotát, kihurcolta az utcára a nyomozásban résztvevő egyik rendőrszázadost és bestiális módon agyonverte. (Benesik Gyula államtitkár: Népitelést!)

Akkor ezt elkövezték, a haza legnagyobb ellenségei!

T. Nemzetgyűlés! Egészen nyíltan megmondom, nem vagyok megelégedve a kunmadarasi pogromot követő bírói eljárással. Először statáriális bíróság elé állították a gyanúsítottakat. Nem fogadom el azt az indokolást, amellyel azután ügyüket áttették az ötös bírósághoz. Tény az, hogy csak hónapok múlva került sor ítéletre és ez az ítélet még ma sem jogerős. Nyilván feledésbe is ment a ez adott erőt és bátorságot a nyilasoknak és fasisztáknak arra, hogy további terrorcselekményeket kövessenek el, amint a miskolci eset is ezt bizonyítja. (Zaj! Ugy van! a Kisgazdapárt oldalán.)

T. Nemzetgyűlés! A magyar nemzet érdekében követelem, amennyiben még nem történt volna meg, hogy 24 órában belül tartóztassák le a kötelességüket nem teljesítő rendőrségi közvegeket, elsősorban a rendőrség

vezetőit (Helyeslés és taps a Kisgazdapárt soraiban.), a felbujtókat és a gyilkosokat, hogy azután a meglévő rendelkezések értelmében 48 órában belül ítélezzék felettük a statáriális bíróság és hozza meg az emberi és isteni törvények szerinti szigorú ítéletét. Ezt a magyar nemzet érdeke és becsülete is megkívánja. (Ugy van! a Kisgazdapárt oldalán.)

Sajnos, azt látom, hogy ugyanazok az események ismétlődnek meg, mint a mult béketárgyalások előtt: a dobányuani templom, az Erzsébetvárosi Kör ellen elköveztett bombamerényletek, a kecskeméti és orgoványi gyilkosságok. Az eredmény, sajnos, Trianon volt. Mintha ma is ugyanezek az erők működnek. Ezt feltétlenül meg kell akadályozni az államhatáraink. Olyan súlyos időket élünk ma, hogy ilyen dolgokat nem szabad megvárni. Ma, a magyar nemzetnek ebben a sorsdöntő órájában azért, ami itt történik, felelősséggel tartoznak azok, akik a magyar állam ügyeit intézik, elsősorban a magyar miniszterek, a kormány minden egyes tagja a saját személyében, de felelősséggel tartozik a nemzetgyűlés minden tagja is.

T. Nemzetgyűlés! A magyar zsidóság elhárítja magától a felelősséget azért, hogy ilyen események előfordulnak s abból a nemzetnek kára van. A magyar zsidóság nem akarja, hogy előforduljon az, ami a trianoni béketárgyaláson történt, hogy amikor hazánk nagy fia, Apponyi Albert nagy beszédét mondta, alig jutott túl beszéde felén, amikor Clemenceau két csomag aktát vágott az asztalra és azt mondta Apponyinak: „Ön kér igazságot az országa részére, egy olyan ország részére, amelyben ma is felekezettük miatt gyilkolnak le embereket? Itt vannak Orgovány és Kecskemét jegyzőkönyvei.” Apponyi alig tudta beszédét befejezni.

T. Nemzetgyűlés! A lapokból mindannyian örömmel vettük tudomásul, hogy Sommer urnak, az UNRRA itteni vezetőjének kérésére a nagy amerikai államfőru, La Guardia, az UNRRA vezérigazgatója, aki jelenleg Genfben tanácskozik, ellátogat Magyarországra. La Guardia ur a magyarság barátja, többször járt Magyarországon és nem mulasztott el még egy alkalmat se, hogy ne látogassa meg a zsidó temetőben lévő édesanyja sírját. Egészen bizonyos, hogy meg fogja látogatni most is. Tudom, hogy ő, aki a magyar ügyek iránt min-

dig szeretettel érdeklődik, máris ismeri a miskolci eseményeket, de egészen biztosan itteni rokonai és barátai el fogják neki mondani és még biztosabb, hogy meg fogja kérdezni, hogy a magyar államhatalom milyen eszközökkel torolta meg ezeket a gyilkosságokat?

Nem lehet közömbös a magyar nemzetre nézve, hogy milyen következtetést von le az eseményekből La Guardia ur. Itt a magyar jogrendben esett többrendbeli súlyos sérelem és a magyar államhatalom nemcsak azért tartozik biztosítani a zsidó vallású Állampolgárok élet- és vagyonbiztonságát, mert az Atlantai Charta a világ minden népe részére félelemmentes életet biztosít, hanem azért is, mert a magyar nemzet érdeke és becsülete is megkívánja, hogy az az zsidóság, amely a fasiszmus minden poklát átérezte, az a zsidóság, amely tulajnyomó részében ki van pusztítva amelynek majdnem minden tagja közel volt az akasztófa-hoz vagy pedig ahhoz, hogy a Gestapo körmei közt legyen, félelem nélkül élhessen itt. De ma az ilyen események után nincs félelem nélkül.

Ezért felkérem és felszólítom a magyar kormányt, nyugtassa meg ezt a felzaklatott idegzetű magyar zsidóságot, hogy a jövőben ilyen nem fog előfordulni és nyújtson szigorú rendszabályokkal garanciát arra, hogy Magyarországon az az antiszemitaizmus, amelyet a fasiszmus 25 évig beleplántált ebbe a népbe, nem ragadtatja el magát háncselekményekre. Én elismerem, hogy az antiszemitaizmust máról-holnapra nem lehet kiirtani, de elvárom, hogy a kormány meg fogja akadályozni a kilengéseket, hiszen erre megvannak az eszközei. Az antiszemitaizmust eltilt mind a kelet, mind a nyugat és ez a demokráciával együtt körülmények között nem fér össze. A magyar zsidóság együtt akar dolgozni a magyar nemzet minden ával, együtt akarja sorsát megosztani és felépíteni ezt az új Magyarországot.

Én nem teszem felelőssé a történelektől azt a magyar szervezett munkásságot, amelyet csak bűnül tudok, hogy az elmúlt inflációs időkben éhbérnel sem nevezhető fillérékért végezték nehéz munkáját a tisztviselőkkel együtt, amikor többször egész heti fizetéséből egy kiló burgonyát sem tudott venni, csupán arra kérem, zárja ki soraiból az oda betolakodott nyilasokat és fasisztákat. A magyar munkásságnak is tisztában kell lennie azzal, hogy az ilyen cselekmények veszélyeztetik azt a szabadságot, amelyet a demokráciával kivívott magának.

Mint már említettem, a magyar zsidóság a megbékélést keresi, együtt akar dolgozni ennek a nemzetnek a jobb sorsra fordulásáért minden magyarral. Nem kíván különleges elbánást, csupán kívánja azt, amit a de-

(A tudósítás folytatása a 4. oldalon.)

MEGTORLÁST...!

Azt hittük, hogy ma csak a stabilizációról irunk beszámolót. Arra készültünk, hogy a hazai zsidóság nevében e helyről is üzenjünk a nemzetek békéjét előkészítő bizottságnak. Fájdalmas számunkra, hogy az utóbbi napok hatása alatt, valami egészen másról kell beszélnünk. A reakciónak, mely közben hadat üzent nemcsak a stabilizációnak s békekonferenciának, hanem magának a magyar demokráciának is. Elérkezettnek látta az időt, hogy kidöntse az állam tartópilléreit: a törvényt, jogot és igazságot. A miskolci események után azokról kell beszélnünk, akik új fejezetet szántak a nyilas „hősballadának”. Mert hősek ők és férfiak, hiszen népitételnek nevezett hőmegrohammal sikerült néhány ezer embernek a nyilt utca során kettőt megölni. Új fejezet régi versemértékkel: ezren egy ellen, mint a rögválóságok idején.

Mi nyugodtan hivatkozhatunk arra, hogy ezeken a masabokon mindenkor a demokráciát szolgáltuk. Törvénytiszteletéről és egyenlő jogról elmékedtünk. Eliteltük a bűnös spekulációt és óva intettünk mindenkit a törvények megsértésétől. A miskolci ugynevezett „népitétel” után jogunk van, hogy a törvény tiszteletét követeljük mindenkitől. Még az igen tisztelt gyilkos urak sem fogják rossznéven venni, ha figyelmeztetjük őket, hogy demokráciában és kulturállamban csak a bíróság hozhat ítéletet. Így ül törvényt közel egy esztendeje Nürnbergben a nemzetek ítélőszéke a világtörténelem legnagyobb bűnősei felett. Nem akasztják fel még azokat sem bírói ítélet nélkül, holott bűnük nagyobb a liszt-drágításnál. Anyanyi bizonyos, hogy azok a tettesek, akik népitélet rendeztek a stabilizáció küszöbén s a béketárgyalások első napján embereket öltek meg a miskolci Buza-téren, gyilkos szándékkal hábaszúrták a magyar demokráciát is.

Különös valami az ilyen kormányozható népharag. Elmékedni lehet felette, hogy milyen világot-megváltó gondolat indíthatta el a haragvó tömeget. Mi készítette vajjon a dolgozókat, hogy előbb elvégezték a minden apró részletében előre kitervelt népitéletet, de azután folytatólagosan kiszabadították a feketézöket, kipróbált egykori keretlegényeket, Szálasi esendőreit s az egyéb gyilkos urakat a börtönből? Kiadták a jelszót: „üsd a zsidót!” s ezzel könnyű Katát táncba vinni. Erre a riadóra leállnak a gyárak, elindulnak a fűtött különvonaatok és felvonulnak tízezres tömegek. Tízezren kettő ellen!

Fel kell vetnünk a kérdést, vajjon milyen álláspontra helyezkedjék a magyar zsidóság, mikor látja, hogy még mindig üzött vad ebben a hazában? Mit tegyen, ha a kormányzat minden jószándéka mellett még a karhatalom árnyékában sem biztos az élete? Hallgathat-e, behunyt szemmel járhat-e és igaz meggyőződésből mondhatja-e: „a nagy világon e kívül nincsen számomra hely”? Rábizhatja-e magát, gyermekeit vagy szüleit oly igazságra, mely kétféle mértékkel mér? Hiszen még a miskolci népharag is válogatott. Futni engedte az árdrágítót, erőszakkal nyitotta ki a feketézök börtönajtáját, de ugyanakkor két másik lisztüzér közül az egyiket agyonverték, a másikat pedig félholtra ütlegelték a miskolci városháza előtt. Ez a csodálatosan változatos népharag nagy általánosságban haragudott az egész miskolci rendőrségre, de egyet kikeresett magának, hogy nyilvánosan agyonverje. Mind a három áldozat zsidó származású volt. Az igazság bekötött szemű istenasszonya félresandított keszkenője alól, mikor a népitélet perceiben ezt a származási hibát fülébe sugták.

Rendben van ez így? Elegendő már, ha utóbb meg-

jelenik a karhatalom és fegyveres erejével megvédi a holtakat? Szabad tünni, hogy vérszomjas ordások járnak az akol körül? Nem kell furkósbothoz nyulni minden épkézláb embernek a maga és nyája védelmében? Nem kell ilyenkor fellármázni minden embert, szomszédot és barátot egyaránt? Szabad a felelősséget vállalni, szabad ezt tétlenül nézni?

Nyíltan megmondjuk, hogy minden erőnkkel szolgáljuk a demokráciát, de ezt tovább tünni hajlandók nem vagyunk. Kénytelenek vagyunk felrázni az ország és a világ lelkiismeretét. Elérkezett a jogos önvédelem perce. Hatszázezer testvérünket megölték, a többit nem engedjük.

Követeljük, számoljon le az államhatalom ezekkel a mesterségesen szított indulatokkal. Teremtsen rendet és biztonságot az országban. Tétlenül ne nézze az antiszemita izgatást és hirdessen statáriumot. Elvárjuk, hogy a nép nevében bírak ítéljenek minden bűnös felett.

MEGTORLÁST KÖVETELÜNK!

Domonkos Miksa

A magyar zsidóság hivatalos szerveinek közös akciója a miskolci események ügyében

Amikor a miskolci megdöbbentő események híre a fővárosba érkezett, *Stöckler* Lajos, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának elnöke nyomban érintkezésbe lépett a magyar zsidóság többi hivatalos szervezeteinek vezetőivel és a megtartott megbeszélés után, amelyen a Miskolcra érkezett küldöttek is résztvettek, küldöttség kereste fel a miniszterelnököt, a belügyminisztert és a politikai pártokat, hogy kifejezésre juttassák előttük azt a nyugtalanságot, amelyet a Miskolcon történtek az egész magyar zsidóságban felidéztek és kérték a szükséges megtorló intézkedések megtételét. A neologia, az orthodoxia, a cionisták és a Musz szervezet a miskolci kiküldöttek bevonásával permanens megbeszéléseken tárgyalták tovább a szükséges tennivalókat, s e megbeszélésük alapján készült el az a

közös proklamáció, amelyet lapunk vezető helyén közölünk.

A miskolci események kedden és szerdán a nemzetgyűlést is foglalkoztatták. Kedden *Antl* Ödön nemzetgyűlési képviselő napirend előtt tette szóvá a Miskolcon történeteket, szerdán pedig *Nagy* Ferenc miniszterelnök válaszolt az *Antl* Ödön által elmondottakra és ismertette a kormány álláspontját úgy a megtörtént atrocitásokkal kapcsolatosan, mint a jövőben teendő preventív intézkedésekről. A nemzetgyűlésen történetekről külön tudósításban számolunk be.

Keresem gyermekeimet,

Lichtmann Agnest,

szül. 1933 nov. 29. Ujpest, Éva, 1937 aug. 28., Ervin, 1939 aug. 29. Györgyike, 1941 okt. 22. Szabadkáról, a bácsalmási gettóba vitték őket. Ha valaki tud róluk, értesitse *Lichtmann Bélánét*, Ujpest, Dob-u. 17.

RÁDIÓJAVITÁS

Gyorsan, szakszerűen, helyszínen is! Díjtalan vizsgálat és árajánlat. Nagy rádiós- és pótkatódész-raktár. Mérsékelt árak. **CSAJA RÁDIÓ**, Madách-tér 5. lépcső, Tel.: 423-966.

(Antl Udön beszédének folytatása. Eleje a 2. oldalon.)

demokrácia is megköveteli: az egyenlő elbánást és jogaikba minden téren való visszahelyezést.

Sulyos, nehéz napokat él át ma a magyar nemzet és ellenségeink örülnek annak, ha nálunk ilyen események fordulnak elő és azt felhasználják ellenünk.

T. Nemzetgyűlés! Beszédem befejezéséül idézek Veres Péter t. képviselőtársamnak a balol-

dali blokk kaposvári nagygyűlésén tartott beszédéből, amikor azt mondta, hogy hajlandó együttműködni a Kisgazdapárttal, ha előbb elengedi az urak kezét. Erre az előttem ülő Kovács József kisgazdapárti képviselőtársam a Kisgazdapárt dombóvári nagygyűlésén válaszolt és azt mondta, hogy a Kisgazdapárt szívesen együttműködik a Parasztpárttal, ha az előbb elengedi Rákosi Mátyás kezét. (Egy hang a Kisgazdapárt oldalán: Ugy van!)

T. Nemzetgyűlés! Én erről a

helyről felhívom a Kisgazdapártot, a Kommunista Pártot (Révai József (mkp): Talán mi is engedjük el Rákosi kezét!) a Szociáldem. Pártot, a Parasztpártot, a Demokrata Pártot és a magyar nemzet minden fiát, hogy nagy nemzeti céljaink elérése érdekében, azért, hogy a magyar nép ezekből a nehéz időkben megbecsüléssel kerüljön ki és egy szebb jövőt érjen meg, találjunk egymásra és szeretettel fogjuk meg egymás kezét. (Éljenzés és nagy taps a Kisgazdapárt oldalán.)

(Taps.) A kormány gondoskodik arról, hogy minden dolgozó nyugodtan, félelem nélkül végezhesse munkáját. Ez épp úgy vonatkozik a keresztény, mint a zsidó társadalomra. A cél az: mindenki nyugodtan élhessen abban a tudatban, hogy a demokrácia meg fogja védeni a dolgozó társadalmat. (Helyeslés.)

A miniszterelnök ezután kitért arra, hogy a kunmadarasi pogrom vádlottjai miatt kerültek el a statáriális bíróság elől.

— Azt láttuk, — mondotta, — hogy valójában szerencsétlen emberekre lett a szenvedély ura. Egészen nyomorult, se fizikailag ki nem elégített, se szellemileg nem eléggé megelégedett, a szintén álló személyekről volt szó. A cél az volt, hogy ne legyen bíróság foglalkozék az ügyvel, amelynek hirtelen kell itélkeznie, amelynek nincs ideje, módja arra, hogy megadja a lehetőségét a legszélesebb körű bizonyítékok kifejtésére; hanem olyan bíróság elé kerüljön az ügy, amely a legszélesebb körű vizsgálatot teszi lehetővé. Arra kéri az igazságügyminisztert, illetőleg rajta keresztül a Népbíróságot Országos Tanácsát, hogy sokkal nagyobb körültekintéssel hozza meg a maga ítéletét, mint az első bíróság.

Beszédét így fejezte be Nagy Ferenc miniszterelnök.

— Megnyugtatóan Antl képviselőtársamat és rajta keresztül azt a társadalmi réteget, amelynek nevében beszélt: a magyar kormány helyt fog állni azért, hogy a magyar társadalom minden dolgozó tagja félelem nélkül élhessen. Bizék mindenki a demokrácia rendjében. Amilyen mértékben távolodunk a háborútól, olyan mértékben sikerül majd a rendet és nyugalmat idebent az országban biztosítani. (Általános taps, helyeslés.)

„A kormány gondoskodni fog arról, hogy minden dolgozó félelem nélkül végezhesse munkáját“

Nagy Ferenc miniszterelnök a miskolci eseményekről

Nagy Ferenc miniszterelnök a nemzetgyűlés szerdai ülésén válaszolt Antl Udön képviselőnek a miskolci események ügyében hozott intézett felszólalására. Mindenekelőtt rámutatott arra, hogy a miskolci események az eddigi áttekintés szerint a gazdasági rend védelmében kezdődtek, lett belőlük tömegtüntetés, majd emberhalál. Antl Udön szerint ez antiszemita tüntetés volt, amely a nemzet szempontjából nem helyes. Tény, hogy a mozgalom a gazdasági rend védelmében indult meg két malomtulajdonos ellen, aki a megengedettnél drágábban adta el áruját. A gazdasági rendet védelmezni kell, mert a gazdasági rend csodája történt akkor, amikor augusztus elsején zavartalanul és teljes eredményességgel mentünk át a forint-számításra és vezettük be az új pénzegységet. A gazdasági rendet egyformán védenie kell az államhatalomnak, a végrehajtó köregeknek és a magyar társadalomnak is. A társadalom álljon hangulatával és akaratával a gazdasági rend mellett. Aki azonban ismeri a tömegek lélektanát, és tudja, hogy husz-ezer ember nem tud törvényt tenni. Nem lehet tudni, hogy husz-ezer ember hangulata hol áll meg?

— A kívánság — folytatta igen nagy figyelem közepette a miniszterelnök — a jövőre nézve az: a tömegeknek a társadalom iránti lojaltsága ne abban nyilvánuljon meg, hogy kiborul az utca, hanem a végrehajtó hatalom figyelemzetét a gazdasági rend ellen készülő eseményekre. A demonstrációt antiszemita tüntetésekre használják fel. A kép az, hogy maga a tüntetés tömegérzelmeiben és szándékában nem volt antiszemita, hanem hűdött jelszavak által vált azzá, ami épp olyan hibá, mint ha antiszemita tüntetés lett volna.

— A demokrácia semmiképpen nem öl; nem szabad hasonlítani egymáshoz azoknak a jellemvonásoknak, amelyekkel a

demokrácia ellenségei viselkednek. A világ, az emberiség, a békét, a megbékélést, a félelem nélküli életet kívánják. Ugyanezt akarják a felekezetek is. Nem akarnók azt, hogy olyan jelenségre mutathassanak rá, amelyek szerint egyes rétegek rettegésben kénytelenek élni. Utját kell állnia a társadalomnak és a hatóságoknak minden olyan jelenségnek, amely a félelem érzetét kelti egyes rétegekben, utját kell állni az antiszemizmussnak. Mindenütt fordulhatnak elő bajok, különösen ebben az izgatott légkörben, amelyben a háború utáni emberiség él. A baj az, ha az államhatalom nem jár el kellő erővel, ha nem torolják meg az erőszakos cselekményeket.

Nagy Ferenc miniszterelnök ezután felsorolta, milyen intézkedéseket tettek a miskolci események óta.

— Meg kell állapítani, — szögezte le, — hogy Miskolcon a rendőrség nem állott a feladata magasztán. A rendőrség átszervezés alatt áll. Az átszervezés minden eddigi jel szerint megnyugtató módon történik. Ha kisebb is lesz a létszám, fontos, hogy tiszta, becsületes és feladata magasztán álló rendőrség legyen. A kis helységekből kivonják a rendőrséget, a politikai osztályt a járásokban megszüntetik. Arra kell törekedni, hogy a társadalom minden rétege által tisztelt rendőrség alakuljon ki.

A miskolci rendőrség egész létezéséről fel van függesztve és felyik a vizsgálát. Intézkedés történt, hogy az őrszemélyzetnek azok a tagjai, akik nem állnak feladatuk magasztán, elbocsátassanak. A belügyminiszter az egész miskolci politikai rendőrséget felrendeli Budapestre, hogy a vizsgálat során összejátszás elő ne fordulhasson. Az ország rendőrségének utasítás ment, milyen magatartást kell tanúsítani, hogy hasonló esetek elő ne fordulhassanak. A tetteik hi vannak nyomorva, a le-

lartóztatásuk folyamatban van, azoké is, akikre az értelmi szerzőség gyanúja hárul. Kézen van az ugynevezett „piros levél“ szerzője is. Fogarasi rendőrőhadnagy, aki egy vallású az áldozatokkal, az eddigi nyomozás megállapítása szerint, szokatlannul durván bánt a letartóztatottakkal. A vizsgálat tovább halad és bizonyosra vehető, hogy mindenki letartóztatásba kerül, akinek bűnös szándéka és közreműködése megállapítható. Biztosra vesszük, hogy a bíróság nem lesz velük szemben elnéző.

Nagy Ferenc miniszterelnök ezután emelt hangon a következő deklarációt tette:

— A magyar kormány elhatározott szándéka, hogy helyt áll a rend mellett. Legyen nyugodt a magyar társadalom, ezek az események nem fognak megismétlődni. Ha pedig előfordulásának, még szigorubb lesz a megtorlás, mint a miskolci esetben.

Az Országos Iroda nyilatkozata

a győri FÜGGETLEN KISGAZDA lapban a miskolci eseményekkel kapcsolatban megjelent cikkekre vonatkozólag

A győri Független Kisgazda című lap a hó 4-i, vasárnapi számában cikk jelent meg, amely többek között azt tartalmazza, hogy a zsidóság vezetői megjelentek a miniszterelnök előtt és bejelentették, hogy visszahívják az összes eddig kinevezett zsidó rendőrtisztet, a népbíróságok és népiügyszékek tagjait. Ngomatékosan felhívjuk az egész ország közvéleményének figyelmét, hogy a lapnak ezen állítása elejétől fogva utolsó szávjáig merő kitalálás, am-

nek nincsen semmi alapja. A zsidó küldöttség eljárta a miniszterelnöknel a zsidók védelme érdekében, de a győri lapban közölt beszélgetésből egy szó sem hangzott el. Feleltünk csodálkozunk azon, hogy egy nagy vidéki központ lapjában hogyan jelenhetett meg ilyen alaptalan kitalálás, mert minden józan ember tudja, hogy rendőrtisztet, népbírókat és népiügyszéket nem a zsidók neveznek ki és nem azok hívnak vissza.

Glosszák a hétről

NÉVTELEN LEVELEKET visz szerteszét az utolsó időben a posta. Ezek a névtelen levelek általában két csoportba oszthatók. Vagy azokat akarják megfélemlíteni, akik felemelték szavukat és felhasználják tollukat az antiszemita izgatás ellen; vagy antiszemita rágalmakat próbálnak eljuttatni azokhoz, akiket megelőző antiszemita agitációnak még nem sikerült felzárkózniuk.

Tömegesen érkeztek ide is, oda is ilyen névtelen levelek, pedig a postai tarifa elég drága és a papír, a sokszorosítás és szép pénzbe kerül. A névtelen levelek terjesztői tehát bőséges anyagi eszközökkel rendelkezhetnek.

Hát már itt tartunk? Hát már a névtelen fenyegető levelek és izgató irások is megjelentek a neofasizmus harci eszközei között?

Emlékezzünk arra a háromnegyed-fasiszta korszakra, amikor nap-nap után futottak be ilyen levelek a baloldali lapok szerkesztőségeibe és a baloldali politikusok lakásaira. Emlékezzünk arra, hogy valamikor milyen sok névtelen levél érkezett az *Uj Élet* lapelődjének, a *Magyar Zsidók Lapja*-nak a redakciójába.

A névtelen levelek csak a kezdetet jelentik. A névtelen leveleknek rendszerint folytatásuk is szokott lenni.

Vagy a névtelen levélírók bátorodnak úgy fel, hogy a szavakkal való küzdelem után tettlegességre vetemednek, vagy a névtelen levelek és röpiratok által felbátorítottak kezdenek akciókat, maguk mögött érezve a névtelen felbujtókat...

Ez már így szokott lenni! Ez már törvényszerű!

Eppen ezért a névtelen levelek új divatja fölött nem lehet egyszerűen napirendre térni. Újabb módszerekkel kezdődött harc a magyar demokrácia ellen.

*

A LEGUJABB NÉVTELEN RÖPIRAT, amelyet a múlt hét péntekén és szombatján százával vitt szét a posta, a demokratikus rendőrség és a zsidóság ellen tartalmaz ocsmány támadásokat.

A névtelen röpirat kétségbevonja még a zsidóság szenvedéseit is és azt állítja, hogy a zsidóságot ért csapások nem is hasonlíthatók „a háború minden idegtépő bójtját” szen-

vedő magyarság által viselkedő csapásokhoz.

Tudjuk, hogy az idegen érdekekért oktanul háboruba sodort magyarságot milyen nagy szenvedések érték. Tudjuk, hogy az ostrom idején nem válogattak az ágyugolyók és repülőbombák. Látjuk az utcákon a második világháború magyar rokkantjait és a viszatérő hadifoglyokat... De a magyar zsidóság nemcsak az ostromot és sokszor a katonai szolgálattól szörnyűbb megpróbáltatásokat jelentő munkaszolgálatot kényszerült elszervezni, hanem sok mást is, amit csak a zsidóságra mért a sors: Auschwitzot, Bergen-Belsent, Mathausent, Dachaut, Lichtenwörthöt, a többi táborokat és a budapesti Dunaparton, valamint köztérenken lezajlott tömeggyilkosságokat.

Nem kérünk előjogokat a szenvedéseink alapján. De nem engedhetjük meg, hogy már a szenvedéseinket is elvitassák tőlünk.

Azok, akik a szenvedéseinket is elvitatják, valószínűleg azért teszik ezt, mert szeretnék — előről kezdeni!

*

EGY KERESZTÉNY-ZSIDÓ együttes ülésen, amelyen a társadalom lelki pacifikálásának problémáival foglalkoztak, szintén szóba került a szenvedések kérdése és az egyik felszólaló arról beszélt, hogy, végeredményben mindenki szenvedett.

Igen, mindenki szenvedett és minden szenvedő lélek a társadalmi béke gyógyító irját várja. De a mi szenvedéseinket nemcsak a 600.000 ártatlanul meggyilkolt testvérünket számontartó statisztika regisztrálja. A mi szenvedéseink emberenként és családonként sajognak, hiszen nincs olyan zsidó ember, vagy zsidó család, amely ne siratná a hozzátartozói egész sorát.

A fent említett keresztény-zsidó együttes ülésen — szinte a szemek láttára — mutatkozott meg ez a zsidó szenvedés és zsidó gyász, amikor kiderült, hogy a jelenlévők és különböző foglalkozási ágakhoz tartozó zsidó delegátusok mindegyike hány hozzátartozóját siratja. Volt, aki három, volt, aki négyet és volt, aki hatot. A hat zsidó delegátus összesen harminc családtagot veszített el. A hat nem-zsidó kiküldött is öt hozzátartozóját gyászolja.

Nem akarunk fájdalomversenyt, szenvedés-bajnokságot rendezni, de igenis beszélünk kell erről, mert lépésnyomon azt halljuk: „Többen jöttek vissza, mint ahányan elmentek!”

600.000 testvérünk emlékének tartozunk nem a magunk fájdalomának folytonos emlegetésével, de az igazság állandó hangoztatásával.

*

A „FEKETÉZŐKET” és a forint ellenségeit senki sem utálja úgy, mint mi, zsidók. Ez természetes is. Hiszen a „feketézők” és a forint ellenségei a demokráciát ássák alá. Akik a demokráciát ássák alá, azok pedig a mi létünket és jövőnket is fenyegetik.

Nem kifogásoljuk tehát a razziákat. Tessék razziázni és tessék kiirtani a „feketézők” alvilágának maradványait! De ne csak a Dob- és Király-utcában és ne csak a Garay-téren kutassanak! Másutt is! Mindenütt!

A csak a Dob- és Király-utcat, a csupán a Garay-teret kihangsúlyozó hivatalos kommunikék egy irányba központosítják a „feketézők” elleni nagyon is érthető közhangulatot. Ezt lehetőleg kerülni kell az amúgy is alaposan kiélezett helyzetben, amikor a reakció suttogó propagandistái mindenütt arra lesnek, hogy mibe kapaszkodva csináljanak — a demokrácia kompromittálására — minél antiszemitaabb atmoszférát!

A magyar demokrácia hatóságai vigyázzanak, amikor kommunikéket adnak ki az akcióikról!

*

A PÉCSKÖRNYÉKI BANYAVIDÉKEN zsidó cserkészek táboroznak. Az utolsó esztendőkhöz sokat nélkülözött, pincékben bujdosott, részben úrva és félárva gyermekek.

A környékbeli reakciók természetesen akcióba léptek. Elterjesztették, hogy — míg a nép éhezik — a zsidó cserkészek főuri ellátást kapnak.

A neo-fasiszták — a bevált recept szerint — vérvádmesékkel is megpróbálkoztak.

De a pécskörnyéki bányászok józanságán hajótörést szenvedett minden gonosz kíséreltet. A kiküldött vizsgálóbizottság, amely váratlanul tett

látogatást a zsidó cserkészek táborában, megállapította, hogy a JOINT által élemezett zsidó fiatalok nem kapnak jobb kosztot, mint más cserkészcsapatok tagjai, de a zsidó ifjak ebből a semmiképp sem különleges kosztjukból is juttattak még a környék in-ségeseinek.

Ezenkívül pedig a megfelelő erejűek letenként egyszer — bár nyaraláson vannak — önkéntes munkára tudnak a közeli bányákba.

Igy festenek a valóság fényénél a neofasiszták kitalálásai!

A vérvád-legendákra ki sem tért a vizsgálóbizottság, amely arra az álláspontra helyezkedett, hogy boszorkányokról, amelyek nincsenek, ne essék szó!

*

A B-LISTÁZÁSOK során igen nagy számban — mondhatnánk: feltűnően nagy számban — kerültek B-listára a Beszkárt-nál zsidó tisztviselők.

B-listára tettek olyan zsidókat, akiket annakidején a fasiszták is kitétek állásukból!

B-listára tettek olyan zsidókat, akik nemrég tértek vissza a fasiszták által létesített deportáló-táborokból!

B-listára tettek olyan zsidókat, akik még nem érkeztek vissza onnan, ahová a fasiszták hurcolták őket, de akiknek a halálhíréről semmi értesítés nem jött és akik bármely pillanatban visszajöhetnek!

A B-listák, tudtukkal nem arra valók, hogy a fasiszmus üldözöttjeit újból üldözzék!

Ugyanakkor pedig — minél a Beszkárt-nál történt — átmenetesen olyanokat, akik nyilas pártszolgálatosok voltak!

Ha kell, szívesen szolgálunk nevekkel is...

Állandó bejárónéknak

ajánlunk, főzéshez 6rtó nő. Kádori Róbertné, Aggtelek-ut. 38. I. B.

Dr. Várkonyiné gyors- és gépiróla-kolaja, VI. Bajnok-u. 28. Telefon: 129-979. Keszülnek és haladónok. Beiralkozás egész nap.

Makói télálló

vörshagyma, fokhagyma nagyborít szállításra bárhová maximált árakban előleggel, utánvétellel.

Farkas Áron, Makó

„Éva-ágy”

Fotolágy és kettekhelyes kanapéágy különlegességek ágyneműtartóval.

VII., Alpark-utca 10

Keressük két deportált fiunkat!

Hoffmann Emil

született 1923 Sopron,

Hoffmann Erich

született 1927 Sopron.

KISTARCSARÓL 1944 július 19-én **BIRKENAUBA** vitték mindkettőt, ott a **Kleidungs-kammerban dolgoztak**. 1944 október 26-án **ORANIENBURGBA** kerültek. Kétségbeesett szülei könyörögnek, aki további sorsukról bármit tud, értesítsen.

Minden költséget szívesen megtérítünk.

HOFFMANN Dávid, Budapest, VI., Paulai Ede-u. 67.

KERESEM 1944 július havában elhurcolt gyermekeimet:

MENCZER VERÁT

(szül. Budapest, 1925 III. 3, anyja neve, **Braun Eriderika**). Utolsó nyoma, Pestről július 1-én Sárvárra vitték, Onnan Németországba.

MENCZER ANTALT

(született Budapesten, 1927 szeptember 17, utolsó hír 1944 november havában magdeburgi repülőgyárban dolgozott. Könyörögve kérem, aki velük volt, vagy tud róliuk, értesítsen kétségbeesett aggódó édesanyjukat, Cím: **Menczer Árpád**, Budapest, VII., Thököly-ut 4. sz.

Minden Buchenwaldból hazajöttfigyelmébe!

Budapestről az **Albrecht** lakatnyábjól deportálták el

FÉNYES LÁSZLÓ

24 éves rajzoló, 1944 dec. 8. és 10-ike között. Halász Róbert budapesti lakos a felszabadulás előtt 2-3 nappal látta 1945 április 8-án, **Adelberg T.** bor soroksári lakos a buchenwaldi táborban rajzolni is látta, de mindezekig életjele még nem adott. Bármilyen legyen az a hír, jó vagy rossz, mindenre, de a tényeknek megfelelő hírekre felkészülve, minden jóindulatú bajtársát kérem, amit róla tudnak, értesítsék egy levelezőlappon vagy személyesen unokanővérét. Minden kiadást visszajérik, előre is hálás köszönettel

BURÁNYI BÉLANÉ

VII., Nefelejcs-u. 38, I. 3.

„Észszerü megbékélés“

A biboros-hercegprimás átiratot intézett a magyar püspöki kar nevében **Nagy Ferenc** miniszterelnökhöz. Ennek az átiratnak befejező részében hivatkozás történik a zsidóságra is, amikor a következőket olvassuk: „A zsidóság komolyan és emberségesen gondolkodó nagyobb része is megértő örömmel és az észszerűség jelentkezésének venné a megenyhülést hozó kézmozdulatot.“

Igaza van a biboros-hercegprimásnak. Persze, hogy örömmel venne minden igazi megbékülést hozó kézmozdulatot — nem is a magyar zsidóság ilyen, vagy olyan része, hanem az egész magyar zsidóság, amely valósággal sóvárog — annyi kín és szenvedés után — nyugalomra és békére, csendre és félcimentes életre.

De ennek a megbékélési akciónak onnan kell kiindulnia, ahonnan az eddigi béktelenség jött, vagy ahol eddig — enyhén szólva — elég lanyhán kezelték a béktelenség elleni állásfoglalást és a béktelenség leintését.

A megbékélésnek, amelyet úgy vár a magyar zsidóság, az az előfeltétele, hogy egyszermindenkorra megszűnjön a kunmadarasi és miskolci eseteket lehetővé tevő izgatás, a vérvád-mérséklet terjesztése és az egyéb irritáló jelenségek atmoszférája.

És a megbékélésnek az a másik előfeltétele, hogy a papság — ha **Mindszenty** biboros-hercegprimásnak valóban annyira szíven fekszik a társadalmi megbékélés ügye — végre nyíltan hirdesse templomi szószékéről, a katolikus iskolák katedráiról és a katolikus egyesületek fórumairól a megbékélés fontosságát és szükségességét.

A biboros-hercegprimásnak bizonyára tudomása van arról, hogy eddig sok esetben az ellenkezője történt és különböző iskolák, egyesületek arra voltak jók, hogy lehetőséget adjanak a reakciós és antiszemita propagandának. A vérvád-legendák, például, nem egy esetben zárdákból indultak ki.

Az észszerü megbékélésnek úgy kell megkezdődnie, hogy a biboros-hercegprimás, a magyar püspöki kar és az egész katolikus papság ne csak a kormány és a zsidóság felé sürgesse a megbékélés megvalósítását, hanem hirdesse azt városról-városra, faluról-falura a saját hívei felé is.

Miért nem olvastak még fel Magyarország összes katolikus templomaiban olyan hercegprimási pástorlevelet, amely félreérthetetlenül kifejezésre juttatná az antiszemita törekvésekkel kapcsolatosan **Mindszenty** József hercegprimás elítélő álláspontját?

Miért nem határozta még el a magyar püspöki kar konfereenciája, hogy a zsidógyűlölet ellen kell prédikálni néhány vasárnapon át az összes városi és falusi katolikus templomok szószékéről?

Óriási hatása lenne az ilyen megbékélési gesztusoknak! Felbecsülhetetlen szolgálatot tenne ezekkel a biboros-hercegprimás és a magyar katolikus papság nemcsak a megbékélés ügyének, hanem Magyarország ügyének is!

Ebben az esetben országvilág láthatná, hogy miképp vélekedik az ország első papja és az egész katolikus papság a társadalmi békét újabb szinte nap-nap után veszélyeztető antiszemita jelenségekről. A reakció gonosz sut-

togó propagandistái ugyanígy azt terjesztik a hiszékeny rótegekben, hogy **Mindszenty** József titkos rokonszenvvel kíséri a társadalmi béke megbontóinak tevékenységét.

Itt az ideje, hogy a biboros-hercegprimás véget vessen ezeknek a mende-mondáknak!

Ha ez bekövetkezik, megtörténik az első nagyjelentőségű lépés ama megbékélés felé, amelyet eddig csak mi, zsidók sürgettünk teljes nyíltsággal, de amelyhez eddig sok esetben csupán immel-ámmal kaptunk partnereket a katolikus papságtól.

A magyar zsidóság már akkor bebizonyította megbékélési szándékát és a bosszúállás szellemének teljes mellőzését, amikor a felszabadulás utáni első napokban, a gettókapuinak feltárulása után senk nyult az önbíráskodáshoz, amelyet pedig akkori lelkiállapotában talán mindenki megértett volna.

Akkor is megbékélésre vágyott a magyar zsidóság és most is szívesen fogadja a megbékélésre nyújtott jobbot. De ragaszkodik ahhoz, hogy — észszerü megbékélés következék . . .

A Magyar Zsidók Országos Egyesülete VII. kerületi csoportjának nagygyűlése

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének VII. kerületi csoportja kedden délután, mintegy kétezer főnyi közönség jelenlétében tartotta zászlóbontó gyűlését a Bethlen-téri épület udvarán.

A gyűlés szónokai beszédeikben az erők egyesítésének szükségességét hangsúlyozták. Egységre kell törekedni, mert csak így lehet a zsidóság súlyos problémáit megoldani. Az utóbbi napok rendkívül elszomorító és a zsidóság létét alapjaiban veszélyeztető események feltárása kapcsán kiemelték, hogy a magyar zsidóság hivatalos vezetői szinte permanensen munkában vannak, hogy a vidéki zsidóságot folyamatosan ért atrocitások egyszer s mindenkorra megszűnjének és hogy vidéki hitvesvéreink végre rettegés nélkül élhessenek és dolgozhassanak.

Dr. **Földes** István megnyitójában üdvözölte a megjelenteket, majd a Magyar Zsidók Országos Egyesülete megalakulása szükségességének okait ismertette. Kijelentette, hogy a legközelebbi vasárnapon — amennyiben a polgári és katonai hatóságok engedélyét megkapják — nyilvános nagygyűlést tartják fel a zsidóság égető problémáit.

Felkai Jenő a zsidó képviselőségnek az egyesület keretén

belül való megmozdulásának jelentőségéről beszélt.

Dr. **Pásztor** József a Mazói ügyvezető igazgatója ismertette ezután azokat a feladatokat, melyeket az egyesületnek teljesítenie kell, megemlítve többek között a munkaképesek munkábaállításának, a támasz nélkül maradt öregek ellátásának és a tanulóifjúság támogatásának feladatát.

Domonkos Miksa alelnök kijelentette, hogy a jövőt a fejlődés törvényei szerint csak a dolgozókra lehet építeni. Minden embernek joga van a szabadsághoz. Mulhatatlanul szükséges, hogy a zsidóság hivatalos vezetői minden zsidót képviseljenek, ennek megfelelően a Mazói célja a zsidó tömegek bevonása a felekezeti közéletbe.

Dr. **Váradai** Jenő a közelmúlt sajnálatos eseményéről beszélt.

Dr. **Eisenberg** Béla rabbi hangsúlyozta, hogy a Mazói zászlójára a szeretet, barátság, és béke van írva. Felszólította a jelenlevőket, hogy minél nagyobb számban tömörüljenek a zászló alá.

Dr. **Földes** István zárószavában levonta a gyűlésen elhangzottakból természetszerűen következő tanulságot, mely szerint minden zsidónak kötelessége a zsidó egység támogatása.

HOGY TÖRTÉNT?

X XXI.

A budapesti zsidóság összeköltöztetése

Miközben a fővárosi zsidóság vezetősége utolsó kísérleteket tette a vidéki zsidóság maradásának megmentése végett és kétségbeesetten próbálta elhárítani a budapesti zsidóságot is már fenyegető deportálást, ugyanakkor bonyolították le a budapesti zsidóság összeköltöztetését is. Nem hiszem, hogy példa lenne a világtörténelemben, hogy egy város területén közel 250.000 ember 8 nap alatt lakást változtasson, illetőleg lakását másokkal megossza. Pedig ez a folyamat játszódott le 1944 június 17. és június 24-ike között a korábban „lovagiasnak” ismert magyar nemzet és a magyar „kulturállam” fővárosában.

Amióta 1944 április 27-én megjelent az a rendelet, amely felhatalmazta a törvényhatóságok első tisztviselőjét és a polgármestereket, hogy az ország területén a zsidók számára elkülönített lakóhelyeket (gettókat) jelöljenek ki, gyors iramban megindult a vidéki gettók felállítására. A vidéki példák után nem lehetett kétségek, hogy előbb-utóbb a fővárosra is sor kerül és „Varsó után” Európa legnagyobb zsidó közösségét is „kényszer lakóhelyek” közé sorolják. A németeknek és Himlértereknek első tervük egy nagy budapesti gettó felállítására volt, amely a Rákóczi-utól a

Podmaniczky-utcáig magában foglalta volna a legsűrűbben lakott zsidó utcákat. Nem is tikkolták ezt a tervüket, amikor a bombakárosultak részére való lakáskiürítések alkalmával a Zsidó Tanács figyelmeztelt arra, hogy az elköltözőket lehetőleg ezen a területen szállásolják be. E terv megvalósítására szemben sok akadály merült fel, elsősorban az, hogy annyival nagyszámú kereszténynek kellett volna kiköltözni innen, amely a fővárosnak igen forgalmas részét képezi. A Gestapo és magyar bencének pedig mindig óvatosan vigyáztak arra, hogy a nem zsidó lakosság érzékenységet ne sértsék, sőt különböző konok adásával a zsidók elleni intézkedéseket úgy tűntessék fel, mint részükre szolgáló jótéteményt. A budapesti nagy gettó felállítását végleg megbukatta az a fellelés, hogy a szövetségesek bombáladásai a zsidónegyedek kiűrését fogják és ezért — kizárólag saját bőrük megkímélése végett — a tervet elajították, helyett az az elgondolás szüle-

NAGYNYELTSÉGÜ, egésznapos idősebb orvostan, vagyos orvosokhoz, bölgybör
titkárnak
földvárának, emelkhez korregeitornak szabványt, elválasztó ajkátok — vidáre is. „Akkor morosor” — kizárólag a kizárólag.

tett meg, hogy a főváros legkülönbözőbb helyein szétszórva fognak zsidó (csillagos) házakat kijelölni, amelyek a zsidók börtönai lesznek. Erre már volt példa egyes vidéki városokban is.

Endre László tervez

Május 17-én dr. Szentmiklóssy József tanácsnok, a székesfehérváros IX. szociális politikai osztályának vezetője, magához hívatta dr. K. I.-t, a Zsidó Tanács egyik főtisztviselőjét és bizalmasan közölte, hogy Endre László a zsidók Budapestén való összeköltöztetésének tervével foglalkozik. Szó van arról, hogy ennek végrehajtásával és lebonyolításával a belügyminiszter őt bizza meg, de Szentmiklóssy a tervet és az elgondolást jogtalannak és emberietlennek tartja, vissza akarja utasítani. A Tanács haladéktalanul foglalkozott ezzel a kérdéssel és az volt az álláspont, hogy jobb, ha Szentmiklóssy vállalja ezt a megbízatást, mintha azt más ismeretlenre bízna, akitől nem várható annyi megértés, mint Szentmiklóssytól. A Tanácsnak ezt az állásfoglalását közölték a tanácsnokkal és az alkalommal dr. Szentmiklóssy a Tanács vezetőségét külön is fogadta, előre is gondoskodva arról, hogy a tanácskozásra kijelölt időpontban csak megbízható tisztviselő legyenek jelen.

Ilyen előzmények után vállalta Szentmiklóssy a megbízatást, de egyúttal a Zsidó Tanácsnak ígéretet tett, hogy amennyire csak módjában áll, oda fog hatni, hogy az egész tervet elejtssék, ha ez nem sikerülne, úgy az összeköltöztetést huzza-halasztja. A tanácskozás alkalmával dr. Szentmiklóssy bizalmasan közölte főbb vonásokban Endre László elgondolásait és megbeszéltek, hogy milyen részletkérdésekben lehetne enyhítéseket elérni.

Kijelölik a házakat

Ezután ugyaszólván naponta informálta a tanácsot dr. Szentmiklóssy, hogy az ügyben milyen lépések történtek. Megmutatta a rendelt tervrajzot és bizonyos változtatásokat is tett kedvező irányban. Feltejesztésében rámutatott arra, hogy teljesen lehetetlen az összeköltöztetést a házak kijelölésétől számított három hónapi határidő előtt lebonyolítani, illetve az összeköltöztetésre legelőbb is három hét határidő szükséges. Rámutatott azokra a veszélyekre, amelyek a keresztény közösségre nézve származnának, ha az összeköltöztetést gyorsabban bonyolítják, és általában igyekezett feltejesztésben kidoboztatni az

összeköltöztetéssel kapcsolatos bonyodalmakat.

De minden igyekezet, hiába volt és sor került a házak kijelölésére. A kijelölési tervet Szentmiklóssy külön osztálya készíttette elő a statisztikai hivatalból szerzett adatok alapján, annak figyelembevételével, hogy csillagosnak jelöltek ki minden házat, amelyben 50%, vagy közel 50% zsidó lakott. (Az üzleteket és irodákat nem számították ide.) Endre László először három napban akarta meghatározni az összeköltöztetési időtartamot és csak nagy nehezen sikerült azt 8 napra kitolnia.

Már előzőleg és különösen az összeköltöztetési hirdetés megjelenését követően, valóságos emberáradat özörlött dr. Szentmiklóssyhoz és a legnagyobb összeköltöztetési igénybevették, hogy egyes házak zsidó csillagos jellegét szüntessék meg, vagy megfordítva, hogy csillagosnak nyilvánítsák. Minthogy dr. Szentmiklóssy ezekben a napokban alig lehetett elérni, (először a Statisztikai Hivatalban zárkózott el, majd néhány napi szabadságra ment), a panaszosok — akik többnyire az illető házak keresztény tulajdonosaiból és bérliiből kerültek ki, — a belügyminisztériumhoz fordultak. Jaross és Endre nagyon sok esetben helytároltak a panaszoknak és dr. Szentmiklóssy által kijelölt házaknak — kb. 800-nál — a házak egyharmad-résznél a csillagos jellegét megszüntette és így annyival kevesebb férőhely állott az összeköltöztető zsidók rendelkezésére. A belügyminisztériumban ezeket a fellebbezéseket és panaszokat, Puskás nevű pestvármegyei jegyző intézte, aki akkor a belügyminisztérium lakásügyi ügyosztályának élére került, dr. Kiss Károly fővárosi tisztviselő, a nyilaspárt „oszlopos” tagjának bevonásával.

Endre Lászlóknak ez az intézkedése, amellyel kb. 800 házat elvették a zsidóktól, újabb szenvedést zúdított azokra, mert az összeköltöztetési parancs megjelenésekor minden zsidó igyekezett magának a hirdetményben megjelölt csillagos házak egyikében lakást biztosítani; óriási költséggel, nagy sietve oda már be is költöztek és mire a rendelkezésre álló helyiségekben az összeköltöztetést lebonyolították, megjelent a belügyminisztérium új rendelete, aminek folytán egy a korábban is ott lakóknak, mint az újabbon oda beköltözteknek, ismét el kellett távozniuk. De addigra már minden hely foglalt volt és ezek részére az eredetileg kitűzött 8 nap helyett csak három nap

állott rendelkezésükre, hogy lakást keressenek, beköltözködjének, sőt, hogy az előirt tart is elkészítsék.

A Zsidó Tanács lakáshivatalában, a lakásügyek legfőbb irányítója, Müller Itzso, már előzetesen részletes statisztikát készített arról, hogy mely házakban, hány zsidó lakik és ezekben a zsidó lakásokban hány zsidó részre van férőhely, — úgyhogy amikor a hirdetés megjelent, — a Zsidó Tanács lakáshivatala már megszerkezellen készen állott az összeköltöztetések lebonyolítására.

A nyolcnapos összeköltöztetési idő alatt a Tanács dr. Szentmiklóssy úján többizben kérte a határidő kitolását — különös tekintettel a belügyminiszter utólagos intézkedésére, amely az előzetes terveket felborította, — azonban Jaross hajthatatlan maradt és csak annyit sikerült elérni, hogy a Tanács ígéretet kapott arra, hogy június 25-én még nem tartanak razzial nemcsillagos házakban és akik 25-én költöznek, azokat költözködtetésükben háborítani nem fogják.

Az összeköltöztetés utolsó napja

június 24-ike, szombati napra esett. Budapest olyan látvány színhelye volt, amelyre évszázadok óta példa nem lehetett. Lovasszekereket, kétkocsikat, taligákat és — akiknek más nem jutott — hátukon botnyakban cipelték Izrael gyermekeit, cökmökjüket, a legszükségesebb, butort és használati tárgyakat a „kijelölt” házakba. Egy nappal később (a kijárási tilalom folytán) a templomokban megszünt a rendszer időben tartott istentisztelet, ami a zsinagógák fennállása óta nem fordult elő. Bekövetkezett a prófétaának gyászos jóslata, mit egykor Izrael országának büns fővárosáról mondott: „Megtüntette az Ur Cionban a szombati nyugalmat és az ünnepeket.” A szombati szentségének megtörésével voltak kénytelenek ezren és ezren az utolsó napon terhet hordani, mállhat cipelni, hogy amikor az est lezállt, ne legyenek fedél nélkül és ne szolgál-tassanak ürügyet arra, hogy az utcákon razzios SS legények és detektívek elhurcolják őket. Hosszu nyári este volt. A lezárt nap még megvilágított egy-egy költözköztető csoportot, akik az utolsó percekben kapkodva, szinte lopózkodva menekültek „új otthonaikba”.

Még éjjel bemondotta a rádió és a reggeli lapok június 25-én hozták, hogy a zsidók ezennel csak 2 óra és 5 óra között és csak kellő indokolással, hagyhatják el csillagos házaikat. (Később ezt úgy enyhítették, hogy már délelőtt 11 órakor kímehettek).

Július 1-én a Zsidó Tanács Szentmiklóssy tanácsosának egy pro memoriamt juttatott el, amelyben leírták a lakáskiürítések és a budapesti összeköltö-

történelmek történelét és ezt az írást a következő akkorddal fejezték be: „Megállapítjuk, hogy a kibocsátott rendeletnek mindazok a rendelkezései, amelyek a zsidóság szempontjából, az akkor fennálló helyzetben aránylag kedvezőeknek voltak mondhatók, mint dr. Szentmiklósy József tanácsnok ur — részben általunk előterjesztett kérésére érte el és nem rajta mulott, hogy számtalan részletintézkedés, amelyet a zsidóság érdekében készíthetünk igyekezett, nem valósulhatott meg. — Minthogy a zsidóság mai helyzetében nem tudhatjuk, hogy mi vár ránk, kötelességünknek éreztük a fenti tényállást írásban lerögzíteni.” A pro memoria a következő levél kíséretében küldötték el: „Igen tisztelt Tanácsnok Ur! — A budapesti zsidóságnak a Kormány részéről elrendelt elkülönítése befejezést nyervén, kötelességünknek éreztük, hogy igen tisztelt Tanácsnok Urnak ez ügyben, valamint már előzőleg, a bombakárosult lakások ügyében tanúsított és a nehéz helyzetben lévő zsidók iránt a lehetőségek korlátai között mindenkor kimutatott jóindulatért őszintén átérzett hálánkat és köszönetünket kifejezzük. — Engedje meg, hogy egyuttal a történekről felvett „Pro memoriákat” átnyujtsuk. — Amikor kérjük, hogy az arra igen nagymértékben rászoruló budapesti zsidóság iránt tanúsított jóindulatát továbbra is megtartani sziveskedjék, vagyunk — kitűnő tisztelettel, Magyarországi Zsidók Szövetsége Ideiglenes Intéző Bizottsága. Budapest, 1944 július 1.”

Megjelennek a csendőrök

Junius utolsó napjal döntő fordulatot jelentettek a fővárosi zsidóság életében.

Junius 29-én indult el a Kastner-féle alijja és ezzel eltávozott a cionista élgárda tulajdonos része. Eppen az a réteg ment el, amely a legreálisabban látta a helyzetet, külföldi összeköttetéseit a legjobbakk voltak és a legelőbbet mertek. Junius 30-án kezdődött meg az újpesti zsidóságnak a békásmegyeri gyűjtőtáborba való szállítása és így a deportálás közvetlenül a főváros kapujánál állott. Ugyan-ezekben a napokban a főváros belső utcáin is kettésével-hármasával megjelentek a hírhedt kakastollasok. Budapest zsidóságát rémület szállotta meg, legtöbbször már csak a csodában hitték. Ezekben a csodávaró napokban még jobban előtérbe nyomult a keresztény egyházak szerepe, amit bekatónan kell megvilágítanom.

MUNKÁCSI ERNŐ

(Folytatás: „A zsidók viszonya a keresztény egyházakhoz a német megszállás alatt.”)

Házfelügyelőséget keres

deportált család gyakorlati, szociális, pénzügyi, Békai utca 23, III. 2.

Rabbik ujjáépítő munkája

(Megjelent az ORE Értesítője)

A magyar rabbikar hitgondozó és szervező tevékenysége a fasiszta rendelkezések idején teljesen megbénult. Feloszlatták az Országos Rabbik Egyesületet, szakfolyóiratát betiltották. Lehetetlenné tették a vallási életnek és intézményeinek fejlesztését a gyakorlatban csakugy, mint a szertartások és a teológiai kérdések mindenkor időszaki problémáinak állandó, irodalmi felszínre tartását. Szűnített a lelképásztori nyilvános tevékenység, a zsinagógákat országos szintre lefoglalták, méltatlan célokra használták fel. A hívekre zudult megpróbáltatásoknak a templomok és papjai is részesei és áldozatai lettek.

A magyar rabbikar döbbenetesen csekély számu maradéka a felszabadulás óta lépésről lépésre igyekszik beállítani a pásztorális munkát. Az ujjáalakult Országos Rabbik Egyesület elcinte körlevelekben nyújtott irányítást tagjainak, e héten a Vigasztaló Av hónapjára az Országos Iroda anyagi támogatásával megjelentette újból szakfolyóiratát, Értesítőjét.

Tizenhárom mélyeszámító tanulmány foglalkozik a zsidó pap időszerű problémáival és feladataival. A vezércikkben „Az Ur szava a pásztorokhoz” címmel az ORE elnöke, dr. Kálmán Udön közbányai főrabbi, az ősi szöveg elemeláris erővel ható stílusában fordul karlarsaihoz, a papi építő munkáért, a pásztorok felelősségére figyelmeztetve a magyar rabbikart. Dr. Katona József pesti rabbi, az ORE titkára, megrendítő statisztikát közöl a rabbikar veszteségeiről, azokról az elhúrcolt rabbikarokról, akik még eddig nem tértek vissza a deportálásból, nem adtak hírt magukról. Soha megrázóbb névsor. Több mint 100 név a magyar haladó hiákszségek kiváló rabbijai.

Dr. Löwinger Sámuel, a Rabbiképző igazgatója a modern rabbiképzés új problémáiról értekezik. Egész Európában

szinte katasztrófálissá vált a rabbiutánpótlás kérdése miután nemcsak a rabbik pusztultak el, hanem a rabbinövendékek is, sőt a pesti és a párisi rabbiképzőn kívül megszűnt a kontinens valamennyi zsidó teológiai főiskolája. Dr. Denoschofszky Imre budai és dr. Frenkel Jenő szegedi főrabbi a pásztorális munka ezidei módosatairól közölnek rendkívül hasznos cikkeket, előbbi a fővárosi, utóbbi a vidéki hitgondozó munka feladatait részletezi. Dr. Róth Ernő a Rabbiképző és dr. Richmann Mózes az Izr. Tanítóképző tanárai a legaktuálisabb zsidó házassági jogi kérdéssel, az elhúrcolt és nyomtalanul eltűnt férfiak özvegyeinek, az „egyunák”-nak ujra férjhezmenési lehetőségével foglalkoznak, az idevágó szakirodalom teljes felhasználásával. Dr. Salgó László körzeti rabbi a vallásvisztoztatások terén előforduló elmentéses halásági intézkedés esetében a pesti rabbinátus által követelt dukstus ismerteli. Dr. Teichmann Jakab, az ismeretlen helyen és időben elhunytak kegyeletének módosatairól értekezik. Dr. Hahn István rabbiképzőintézeti tanár a demokratikus szemlében irt modern tankönyveknek a zsidósággal szembeni magatartását, beállítottát bírálja, amennyiben ezek még igen sok kívánnivalót hagynak maguk után. Dr. Scheiber Sándor szemelárumi tanár arra a nagyértékű levélgyűjteményre hívja fel a magyar zsidóság figyelmét, amely néhai Fischer Gyula családjának birtokában van és amely zsidó irodalomtörténelmi szempontból felbecsülhetetlen értékű. Dr. Fényes Mór szakfelügyelő bibliai tárgyú didaktikus dolgozata zárja le a tanulmányok sorát. A cikkek nemcsak a lelkészkedő zsidó papnak és a szakembereknek iránymutatók, hanem a zsidó közügyek iránt érdeklődőknek, a hitélettel lelküsmertelenen foglalkozni akaróknak is hasznosak, tanulságosak. (K.)

„Hillel”

A „Hillel” a Zsidó Egyetem Hallgatók Világszövetségének folyóirata — amelynek új száma most jelent meg — azelőtt közö tartozik, amely nem csak egy testület, kisebb-nagyobb érdekcsoport munkájára vet fényt, hanem ennél jóval többet nyújt, és körvonatokkal rajzolja meg a nyugateurópai zsidóság magatartását a világgal és a egyetemmes zsidó sorskérdésekkel szemben és irodalmi műveken keresztül izelítet ad a nyugateurópai zsidóság szelleméről, amelynek képviselői — hogy csak azokat említsük, akik nálunk is ismertek, — Albert Einstein, Franz Kafka, André Spire, Ephraim Broido, Brodetski...

„Hillel” a folyóirat címe, de ebben az esetben ez nemcsak egy sajtótermék megjelölése és megkülönböztetője a többi nyomtatványoktól, hanem tartalom és litvallás is. Határozott és félreérthetetlen állásfoglalás a zsidó értelmiség nagy szemmel, Hillelnek a gondolatvilággal mellett, aki a zsidó népi kereteket, egyetemes emberi eszmékkel, a mindenkor haladó erő irányával egyező célokkal töltötte meg.

A „Hillel” nem kínálja fel magát senkinek. Nem esett bele a középeurópai zsidó diákság belettségébe, a zsidó öngyűlöletbe. Tisztelettel a zsidó értékeket és ezekkel akarja megismertetni a francia nyelven olvasó közönséget. Francia mértékártással és izlésessé mutatja be a zsidó írók termését és tárgyalja a fiatal zsidó értelmiség problémáit.

Theodore Klein vezércikkében azt írja, hogy a „Hillel” feladata a fiatal zsidó értelmiség összefogása a zsidó nép és az egyetemes emberiség szolgálatára.

Az irodalmi részből kiemeljük Franz Kafka egyik gyönyörű írását, amelyet Roger Bauert ültetett át francia nyelvre, Francois Vernet három költeményét, Robert Aron „Miracle et Révelation” című tanulmányát, André Spire „Le Rabbin et la Siérene” című novelláját, Ephraim Broido Saul Csernichovszkiről írott arképét.

Stanislas Fumel, a „Temps Présents” igazgatója, a keresztény író szemszögéből tesz vallomást „Humanité d’Israel” című cikkében a zsidó humanizmus mellett. Közli a Müncheni Zsidó Diákok Szövetségének megrázó nyílt levélét Albert Einsteinhoz: beszámolót ad a Zsidó Egyetemi Hallgatók Világszövetségének eredményes munkájáról. A „Hillel” főszerkesztője: Albert Memmi. Szerkesztőbizottságának tagjai: dr. H. Brunswic, Theo Klein, Henry Pohoryles, Dely Tecuciano.

GERVAI SÁNDOR

gyors- és gépirónó

szembelfelé és oldalra fordítva, megbízható jelölés a kiadó

FÉRFISZÖVET különlegességek
HOFFMANN ALFRÉD IV., DEÁK FERENC-U. 19

IRHABUNDATISZTÍTÁS BUNDAJAVÍTÁS, ALAKÍTÁS, kedvező fizetési feltételek mellett. HERMELIN, IV., Mária Valéria-u. 7. Tel.: 180-427.

Ne csináljon lakásgondot, keresse fel ifj. NAGYOT. **Lakások Főbérlet Társbérlet Albérlet** minden kerületben minden kerületben. Ne csináljon lakásgondot, keresse fel ifj. NAGYOT Budapest, VIII. ker., Vas-utca 5. szám

Már megint a zsidó ujságírók . . .

Irta: György Endre

Engem kifejezetten, mint zsidó ujságírókat üldöztek. Borcsamiska, a nagyhatalmu Sajtókamarának, amely akkorára duzzadt, mint egy minisztérium, torzönborzszakállu, italoskedvű elnöke és Gáspár-jenőke, ez a felfuvalkodott álírodalmár alelnök időnként megelégtelte, hogy élek, lélekzem. „Kiadta” a nevemet. Vagy beadta a listát. Avagy „feladott”. Magyarul: feljelentett. Ilyenkor aztán csöstől jött az áldás. Már vehettem is viharvert batyumat és mehettem. Munkaszolgálatra. Internálóláborba. Deportáló lágerbe. Arról, hogy ezekben a nem a legjobb szándékkal javallt „gyógyintézetekben” mit szenvedtem, azt hiszem, nem kell bővebb részleteket közölnöm. Olyan közismertek ezek, olyan általános volt a récipé, amelyet az emberiség gonosz varázslói, a mérges füvekből italt kotyvasztó kuruzslók, a sárgaképpü sátánok és egyéb „fajnemésítő” irtak nekünk, hogy kár elismételni.

Most csak arról akarok beszélni, hogy már megint a zsidó ujságírók vannak műsoron. Ezuttal újra minket kezdtek ki. Ismét mi vagyunk a szálla azok szemében, akiknek látását elvakítja a maguk gerendája. A Társadalmi Megbékélés Tanácsának legutóbbi ülésén az egyik felszólaló beszámolt „az antiszemitizmus okait kutató munkájának” újabb eredményeiről. (Ő ugylátszik megtalálta a magyarországi antiszemitizmus fellángolásának okait, mert mi sokan hiába kutatjuk!) Eszerint: „Az egyik jelenség, amely alkalmas arra, hogy a tájékozatlan vagy nem jóhiszemű szemlélőben felkeltse vagy növelje az antiszemitizmus érzését, az a híresztelés, amely szerint az egyházi iskolák elleni támadások indítói főként zsidó ujságírók lennének”. Puff nekül — mondaná amugy zamatosan a vidéki magyar. Milyen kevés idő kellett hozzá, hogy újból elérkezzünk kedvenc vesszőparipánkhoz, illetve a vessző elérkezzék az egyáltalán nem kedvenc paripához: az ujságírókhoz. Alig tettünk pár lépést a felszabadulás útján, a mérföldes csizma, amellyel nagy lendülettel nekiindultunk, idevezetett. Hogy is van a mesében? Hoppla-

hopp, ott legyek, ahol akarok! Hát itt akarnak lenni?

Ha nem csalódom, ezt mintha már hallottuk volna! Még ott dobolnak a fülemben, ott zakatolnak az agyamban ezek a túlfűtött, exaltált jelzőszavak, amelyeknek célja nem volt és nem is lehet más, minthogy magasra szítsák a gyűlölködés lángját és ha ez lobot vetett, Mefisztó kaján vigyorral élvezze, mint süti ropogásra az általa fújt tűz rólvörös fényénél a bünbakujságírókat.

Közel harminc esztendeje, amióta a pennát a kezembe vettem, hogy azt tisztességgel forgassam és elkötelezzem magam ennek a szerzetesi pályának, már megcsömörlésig elégszer hallottam ezt a zagyva, értelmetlen és főként alaptalan vádaskodást. Hosszú ideig oda se hederítettem ezekre a szófia-beszédekre. De amikor a politikai szélkakasok, akiknek soha egyetlen önálló gondolatuk nem volt, csak folytonosan azt kárálták, amit üres fejükbe, mint automatába felülről bedobtak, már a bőrömet csipkedték, kezdtem tudomásul venni, hogy *többről van szó*, mint locsogásról. Amikor a falu-vegi lacikonyhák mérges füstje a szememet égette, lángja pedig az epidermisemet pörkölte, észlelnem és éreznem kellett, hogy tulajdonképpen az életemre törnek.

Miért? Mert ama boldogfalanok közé tartozom, akik Jókai, Arany, Berzsenyi, Kazinczy, Petőfi, Ady, Gyulai Pál nyelvén éreznek, gondolkodnak és szólalnak meg? Talán azért, mert a magyar vágyaknak, érzésvilágnak adtam kifejezést? Mert magam is koldus lévén, a koldusok mellé álltam? Vagy, mert egy tisztultabb, emberibb világ után vágyódom, arról énekeltem, hogy hogyan kellene megszüntetni a gyűlölködést, miként kellene egymásra találnia az őshozóiban eltévedt embernek? Lehet: az volt a bűnöm, hogy már akkor emeltem magasra a demokrácia zászlaját és lobogtatam a csattogó tavaszi szélben, amikor sokaknak eltorzult az arca, vérbeborult a szeme erre az egyszerű, de sokat jelentő szóra: demokrácia!

Ezért kellett döglődnöm a

sárban és a csontigthatoló ködhullásban „Kárpátalja” fenyegetésében, ezért fetrengtem szennyes istállók trágyalevében, bűzös disznóólakban, méteres pókhálókkal „bediszletezett” fullasztó padlásokon, porfelhős magtárakban, tizedmagammal két ember számára se elegendő kuckókban. Ezért voltam tróger Horthy-ligeten (de viszont attól, akitől ez a „liget” az elnevezést kapta, nem voltam hajlandó elfogadni „kivételezést”), ezért homok- és kavicsbányász a szászországi Colditzban. Ezért szenvedtem el korbácsütéseket, méltatlan pofonokat, ezért töltöttem napokat élelem és ital nélkül, ezért sorvadotam és ezért változott át a behemót férfi cingár legénykévé. Ezért tértem esténként halálfélelem között „nyugovóra” az isaszegi elemi iskola „manzardjára”, ahová éjjelenként halálbiztosan megérkeztek a kézigránátos, géppisztolyos, bestiális nyilasok és belétkölttek, legázoltak és a „soha vissza nem térésre” elhurcoltak. Csak a „jogaim” volt nap-után más. Egyszer a zsebkés, más-szor a gyufa, vagy zseblámpa, esetleg a karóra... Ezért „meneteltem” roskatag lábakkal száz és száz kilométert, amikor már az első 4—5 kilométer után kifulladtam. És a szörnyű gyötörtetést nem bírva, ezért kerültem közvetlen életveszedelembe, amikor az Érelhégység zeg-zugain bandukolva a hóviharban, elkeseredetten, könnyek között kijelenttem: Lőjjenek főbe, de nem bírom tovább!

És mint mindig, amikor megnyílt előttem a pokol kapuja, ezuttal is „revidéáltam” addigi életemet. Mit tettem, miért tettem és ha ugy tettem, jól tettem-e? Beesületes és mélyreható lelkiismeretvizsgálat után mindig azt állapítottam meg — pedig az élet és halál küszöbén semmi szükségem nem volt önállatásra, — hogy nem vétettem. Minden úgy volt jól, ahogy volt.

Mert, hát mik voltak a bűnök? A zsidó ujságíró volt az 1914 óta eltelt harmincegynéhány viharos esztendő alatt mindennek az oka. Ő indította el az első háborút és ugyancsak ő a mammuttá nőtt utódját, a másodikat is. Ő volt a hibás abban, hogy az akkori nagyhatalmak úgy itélkeztek Trianonban, ahogyan itélkeztek. Ő tehet róla, hogy kisebbek lettünk. Ő az oka a szegénységnek, a drágaságnak. Az ő cikkei „váltakozták ki” az „ellenintézkedése-

ket” (mert ilyen ellenintézkedések mindig megtörténnek, anélkül, hogy lett volna miért „ellenintézkedni”), ő a zsidó ujságíró „szította fel” az antiszemitizmust, tehát ő gyújtotta fel magára a házat. Képes volt életrekelteni ezt a rémséget — *ön maga ellen*, hiszen olyan gyönyörűség üldözöttnek lenni, életveszedelembe kerülni. Értjük? *Nem az volt a baj soha, hogy a megírásra való kritikát követelő, állásfoglalást kiváltó események megtörténtek, hanem az, hogy az a fránya ujságíró, akinek az a kenyere, kite, élete, orvígénye, hogy ír, hogy megengedje az igazat írja, hogy mind azoknak, amit látott, hallott, a maga felelősségének szítóján átszűrve hangot adjon. — ezt csakugyan meg is teszi.* A bűn az, hogy szolgálja a hivatását, azt az eszmét, amire felelős, szolgálja a humanumot, az országot. (Mert, ha nem is ismerik fel dejekorán, ezt szolgálja.) Különös, hogy hátából mindig éppen azok kiáltják reá a „felelősséget”, akik az üldözött ujságíró hátán a közélet ormaira felkapaszkodtak.

A németországi hullahegyek aljáról és tetejéről megmenekült magyar zsidó ujságírók alig vagyunk néhányan. Hiszen gondoskodtak az „illetékek” arról, hogy ne sokan maradjunk a perzselő számum tombolása után. Olyan kevesen vagyunk, hogy mindannyiunknak (mint régebben mondták: még az apagyilkosnak is) meg kellene boesájtani. De nem. Még mindig nem. Még most sem. Azok után sem. Ismét csak én okozom az antiszemitizmust, Olyan hülye, olyan állat vagyok, hogy megtöltöttem a revolvert, magam ellen fordítottam és nyugodtan várom, hogy mások elüssék.

Nem a német veszedelem, a vesztett háború, nem a szerencsétlen kétbalkézes politika, amely a náci oldalra sodort és a szakadék szélén is kitarított vezényelt, nem a saját nyilasaink, nem az emberi fenevad, nem az aljas indulatok, nem a kapzsiság, az önzés, nem az elvadult reakció az oka mindennek, hanem én, a zsidó ujságíró.

Ki meri ezt állítani?

Ha add lássam végre szemtől szembe azt a gazembert!

Vidéki zsidó egyetemista szeméjében — esetleg ellátással —

szobatársat

keres fővárosi egyetemista „Bet- városban lágas utcai szoba” jelűre Blochnerhez, Városház-u. 18.

Névsor a Szovjetunióban lévő munkaszolgálatosokról

A Szovjetunióban lévő munkaszolgálatosokról összegyűjtött adatok alapján közöljük az alábbi névsort.

- Weinberger Heinrich, 307/8., Pressburger Zs. Wesselényi-u. 16.
- Hoffmann Ferenc, 527., Hoffmann F.-né, Pécs, Ferenciek útja 28.
- Schwan Imre, 198., Schwan Éva, Tisza K.-tér 17.
- Sches Albert János, 198/1., Sches A.-né, Erzsébet-krt. 45/a. Kolb József, 62/4., K. J.-né, Akácsfa-u. 27.
- Klein Lajos, 214/2., K. József, Targusor, Bihar vin.
- Adler Tibor, 211., Özv. A. Zoltánné, Akácsfa-u. 13.
- Grül József, 257., Mór, Petőfi-u. 1.
- Freund Dezső, 100/1., F. Samuné, Buda Nagy Antal-u. 3. sz.
- Nikelsburger Andor, 211/2., N. Miksáné, VII. Hutyra F.-u. 6-8.
- Langer Rudolf, 100/4., L. R.-né, Miskolc, Széchenyi-u. 89.
- Friedmann Frigyes, 1149., F. Frankó, Miskolc, Tóth-u. 1.
- Nöhner Árpád, 125/7., Nöhner Árpádné, Almásy-tér 7.
- Schleiss vagy Schliss Ferenc, 108., Sch. Ferencné, Rákospalota, Szt. László-tér.
- Müller Károly, 150., M. Rozsó, gr. Zichy Jenő-u. 45.
- Az alant jelzett hadifoglyok címe: Moszkva Vöröskereszt, Postafiók 257
- Stern Jenő, Báthori-u. 19.
- Vendel Sámuel, Király-u. 35.
- Winkler Imre, Teleki-tér 4.
- Fischer Pál, Karpfenstein-utca 24.
- Orszorosági Hadifoglytáborból** úzeuuek a következő címe: 100/17.
- Goldinger Józsefnek, Podmaniczky-u. 71.
- Welsz Artúrnek, Alsóerdő-sor-u. 12.
- Sáizer Elemérnek, Hernád-utca 14.
- Könn Józsefnek, Asóerdő-sor-u. 12.
- Bruckner Istvának, Flaton Károly, Csanádi-u. 6.
- Weisz Mártonnak, Király-utca 19.
- Schwarz Mórnek, Metter Endre, Doboz-u. 19.
- Krauszak, Krausz Gábor, Wesselényi-u. 56.
- Dr. Weinberger László, Róbert Károly-u. 12.
- Perstein Magdának, Miskolc, Széchenyi-u. 117. Miklós bátyja úzen 211/2. táborból.
- Moskovits Bélának, Örömvölgy-u. 20.
- 211/2. táborból.
- Schwarz Lajos, Archangels, Hólló-t. 15.
- Breuer Endre, Király-u. 38.
- Goldmann László, Madách-tér 6.
- Breuer Imre, Király-u. 9.
- Havas István hozzátartozója, Szeged, Vár-u.
- 108/1.
- Özv. Szántó Lajosnak, Horthy Miklós-ut 29. vagy Poller Sándor mérnök, Sarkadi Cukorgyár.
- Szűcs Lajosnak, Vértes, Debrecen mellett.
- Berkovits Ferenc, sz. 1913., női fodrász, lakott Murányi-u. Kamencska.
- Felér László, Bp., Dalszínház-u. 10.
- Zelmanovichnek, Klauzál-utca 3.
- Leungel Gabriellának, Király-utca 2.
- Breuer Endre, Király-u. 31.
- Glück László, Gr. Zichy Jenő-utca 34.
- Lichtenberg, Szt. István-körút 19.
- Breuer Lászlónak, Garay-utca 22.
- Prezent Márkus családjának, Gyöngyös és Paulay Ede-u. 16.
- Somogyi György feleségének, Pannonia-u. 33.
- Niedermann Marcell feleségének, Népszínház-u. 44.
- Herskovits Lajos családjának, Vác.
- Váradi Béla nővéreinek, Nagydófa-u. 27.
- Schwarz Pál, szüleinek, Klotild-u. 15.
- Benedek Sándor, családjának, Szombathely.
- Simon Lipót, családjának, Cigányánád.
- Mandel Arnold, Mandel Bélának.
- Benedek Andor, hozzátartozójának, Róbert K.-körút 56. vagy Nürnberg-u. 33.
- Lichtenberg Pál, feleségének, Szent István-körút 28.
- Löwy Ottó, családjának, Kaposvár.
- Gyémánt György, családjának, Teréz-körút 46.
- Geiger Endre, Geiger Andornak, Nagyléta.
- Weinstock Jenő, családjának, Szarvas.
- Csillag György, szüleinek, Klauzál-u. 23.
- Kemény Tibor, édesanyjának, Klauzál-utca 23.
- Steiner Pál, családjának, Benczur-u. 5.
- Smilovits Ferenc, dr. Kővágó Jánosnak, Balassagyarmat, Vécér-utca 6.
- Ében László, Schlossberger Mórnak, Csengery-u. 26.
- Garal Tibor, feleségének, Vörösmarty-u. 48.
- Garal György, családjának, Hársfa-u. 21.
- Kövi László, dr. Görögnének, Erzsébet-körút 23.
- Wölfler Oszkár, Pintér Lászlónak, Szt. István-ut 7.
- Faragó Zsófnak, Szt. István-ut 41. vagy 71.
- Grünbaum Hermann, nyérek, Kazinczy-u. 6. Hittmann Lászlónak, Vác-u. 13.
- Walden Frigyes, W. Lászlónak, Damjanich-u. 38., 40. vagy Elemér-u. 16.
- Spiegel Tibor, feleségének, Csáky-u. 30.
- Waldmann László, szüleinek, Madách-tér 5.
- Krausz Béla, dr. Ács orvosnak, Erzsébet-körút 15.
- Dr. Loránd Henrik, szüleinek, Széchenyi-u. 9.
- Gottesmann Andor, Zauer családnak, Andrassy-ut 32.
- Laldauer feleségének, Sip-u. 13., vagy Szobli-u. 8.
- Goldstein Andor, rokonainak, Sárospatak.
- Spinger Imre, feleségének, MKP kispesti szervezete.
- Goldner István, szüleinek, Mécleg-u. 12.
- Böhm Károly, Béthiéknek, Csáki-u. 29.
- Reinitz László, feleségének, Sziget-u. 23. Ilüvös címen.
- Ódry Károly, Polláéknek, Szondi-u. 37.
- Rózsa László, feleségének, Pécs, Jókai-u. 11. és Schwarz Sándor, Wesselényi-u. 39.
- Glutstein József, feleségének, Wahrmann-u. asztalos műhely.
- Grosz Géza, G. Vilmosnak, Zánka, Zala m.
- Balogh Istvánnak, Felső-dorgyicse.
- Dr. Szabó Józsefnek, Kispeszt, Vörösmarty-u. 18.
- Heimann Zoltán, Schwarz Ernőnek, Kresz Géza-u. 26.
- Róth Imre, Földes Sándornak, Elemér-u. 27.
- Eberlinder Gyula, feleségének, Ráday-u. 26.
- Lukács Tibor, Pollák Mártonnak, István-ut 19.
- Wald Árpád, W. Vilmosnak, József-körút 25.
- Faragó Tamás, szüleinek, Emőd-u. 44/b.
- Adler Zoltán, feleségének, Benczur-u. 29.
- Blum József, B. Sámuelnek, Városmajor-u. 90. és Blum József, Grünwald J. tanárnak, Aréna-ut 64.
- Ruber Hermann, feleségének, Páy-u. 68.
- Schwarz Lajos, Somsály, Taganrog.
- Mauerer Imre, Moszkva 504, Vilmos császár-ut 64.
- Rubin Miksa, Taskend mellett, Kolozsvár.
- Flaekenstein Sándor, Taganrog III. Garai-u. 44.
- Robell Károly, Munkács, Vörös Stalot 1691.
- Kerekes Báltut, Rákostógy, Jageri tábor.
- Krausz Arnold, Pécs, Lucki tábor.
- Rausz Izsá, Pécs, Lucki tábor.
- Wagner Jenő, Szaniszló Szemiszkája.
- Schwarz Pál Tibor, Rózsa-u. 35. Archangelszk/ 211/2.
- Braun Ferenc, Csillaghegy, Sevrán 116. tábor.
- Hermann András, Kresz Géza-utca 24, Kíev, 62/4. tábor.
- Reisz Ferenc, Eger, Ural, 153/1. tábor.
- Heueri Károly, Albertfalva, Nizsnij-Tagil, 153/6.
- König József, Kolozsvár, Nizsnij-Tagil 153/6.
- Korda István, Pestszentlőrinc, Nizsnij-Tagil 153/6.
- Elma Gyula, Erd, Nizsnij-Tagil 153/6.
- Adler Lipót, Ipolyság, Vörös-Szalot 1001.
- Berger László, Gyoma, Nizsnij Tagil.
- Einhord Miklós, Békéscsaba, Nizsnij-Tagil.
- Rottker László, Bpest, VII., Kíev 62/4.
- Dimentsztein Albert, Kolozsvár, Nizsnij-Tagil 153/6.
- Teller Sámuel, Dob-u. 51. Kíev 62/4.
- Fritz Róbert, Nagyfűged, Nizsnij-Tagil.
- Fekete Sándor, Siófok, Nizsnij-Tagil 153/1.
- Fazekas Sándor, Kőtegyán, Nizsnij-Tagil 153/1.
- Grosz Imre, Nagyvárad, Nizsnij-Tagil 153/6.
- Gulyás Ferenc, Tiszaföldvár, Nizsnij-Tagil 153/6.
- Szergo-Kadejevákban, Vörös-silovgrádi körzetben 141/1-es légerben vannak és úzeuuek az alábbi címekre:
- Welsz Artur, W. A.-nőnek, Alsóerdő-sor-u. 12. 144/32. tábor.
- Gorrdleuer István, G. I.-nőnek, Podmaniczky-u. 77.
- ODESSZÁBAN,**
5. légerben tartózkodók névjegyzéke:
- (Vöröskereszt által irandó cím: Moszkva, 159/5.)
- Borhegyi György, Bpest, Lovag-u. 16. Kb. 30 éves, csemegekereskedő.
- Blinth Gyula, Bpest, Rózsa-u. 19. Kb. 30 éves, textilkereskedő.
- Frommer Sándor, Bpest, Vörösmarty-u. 55. Kb. 50 éves, szabó.
- Frinkel Jenő, Hajduböszörmény, kb. 30 éves, kántor.
- Forstner Péter, Bpest, kb. 20 éves.
- Grünfeld Armin, Ujpest, Béla-utca 12. Kb. 30 éves, kereskedő.
- Groszmann, Bpest, kb. 30 éves, kereskedő.
- Krausz, Bpest, kb. 30 éves, vasesztergályos.
- Révész András, Bpest, Conti-utca 15. Kb. 20 éves, cukrász-segéd.
- Schossberger Károly, Bpest, Teréz-krt. 35. Kb. 30 éves, utazó.
- Az odesszai 5. légerben levő adatok az Országos Keldő Segítő Bizottság Információs Irodáján (Belkíent-ér 2.) közöl.
- Fentiek jól vannak, egészségosak.

Hirek Palesztináról

Angol javaslat, mely elkerüli a felosztást, de nem ad önállóságot

Az elmúlt napok szünet nélkül ontották a híreket Palesztina sorsát illetően és a Paltor és I. T. A. hírügynökségek, valamint a B. B. C. jelentései alapján olyan hangulat alakult ki, amely döntő események bekövetkezése előtt érezhető általában. A felcsigázott várakozást erősen leűtötte Mr. Herbert Morrison-nak az angol képviselőházban adott bejelentése, a palesztinai probléma megoldására vonatkozóan. A második angol-amerikai szakértői bizottság javaslatát terjesztette be a miniszter, olyan javaslatot, amely ügyesen megtartja az angol kormány eddigi Palesztina politikájának minden lényeges mozzanatát, sem felosztást, sem önállóságot nem ad egyik félnek sem és éppen ezért eddig szinte minden fél részéről — az angol alsóház felszólaló tagjait

is beleszámítva — visszautasításra talált.

Az alsóház ülésén tett legfontosabb kijelentésekről a következőkben számolhatunk be:

Mr. Morrison bevezetőben a palesztinai általános helyzetről szólva kitért a kérdés sokoldalú voltából adódó nehézségekre.

Bejelentette, hogy a hontalanra vált személyek kérdésének megoldását nem egyedül Palesztinában látja, a szakértők egy külön szervezet felállítását javasolják a menekült-ügy elintézésére. Palesztina önmaga kicsi ahhoz, hogy az üldözés, zsidó áldozatainak szükségleteit kielégítse. Palesztinában két község politikai aspirációi egymással összeegyeztethetetlenek. Ezért a szakértők javaslata alapján a következő tervet jelenti be:

A PALESZTINAI ÁLLAMOT KÖZIGAZGATÁSILAG NÉGY TARTOMÁNYRA KELL OSZTANI

1. A zsidó tartomány részei: Kelet-Galilea, a Jezreel völgyének részei Beisan és Haifa, a Saron síksága Jaffa kivételével és egy kis tengerparti rész Jaffától délre. E rész, amely a palesztinai terület 48%-át jelenti, önmagában azonban csak alig több a felénél annál a területnek, amit a Peel-bizottság 1937-ben önálló zsidó államként javasolt.
2. A Jeruzsálemi kerület Betlehemmel és a környező vidékekkel, a területen 102.000 zsidó és 96.000 arab él. A jeruzsálemi kerületet városi tanács vezetné, amelynek a tagjai nagyobb részét választott és kisebb részében kijelölt személyek lennének.
3. A Negev a délpalesztinai sivatagi háromszöggel. Ez közvetlenül a brit kormányzó fennhatósága alatt állna.
4. Az arab tartomány, Palesztinának a felsoroltakon kívül

eső része. Hozzávetőleges becslés szerint a zsidó tartományi részben 450.000 zsidó és 300.000 arab élne, az arab tartományban 815.000 arab és 15.000 zsidó. Minden tartomány maga által választott képviselőből alkotott parlament kormányzása alatt állna. A tartományi parlamentekben hozott rendelkezések jogerőre azonban csak a palesztinai brit főkormányzó hozzájárulása esetén emelkednének. A terv szerint a főkormányzó tanácsot alakít, amelynek tagjai a kormányzati szervek angol vezetői lennének. Ez volna a palesztinai államnak valóságos központi kormánya. Mr. Morrison ígéretet tett arra vonatkozóan, hogy mielőtt a főkormányzó lehetségesnek tartja e központi kormányzat tagjai közé palesztinaiakat is fognak ki-nevezni.

100.000 ZSIDÓ BEVÁNDORLÁSA

Mr. Morrison bejelentése szerint az új szakértői bizottság is lehetségesnek tartja a korábbi angol-amerikai vegyes bizottság javaslatát 100.000 zsidó azonnali Palesztinába vándorlását illetően, valamint lehetségesnek tartja a további bevándorlást is. A bevándorlási engedélyek kiadását leg-sürgősebben meg kell kezdeni, és a kezdeti időponttól számítva 12 hónapon belül befejezni. A bevándorlókat elsősorban a németországi, ausztriai és olaszországi táborokban tartózkodó zsidókból válogatják ki. A terv megvalósítása előtt kerékszalag konferenciára kívánják meghívni az arabokat és zsidókat. „Ugy érzem — mondotta Mr. Morrison, — hogy mindkét palesztinai közösség-

nek előnyököt hoz a javaslat. A zsidóknak módjukban lesz jelentős mértékben ellenőrizni a saját tartományukba irányuló bevándorlást és elősegíteni ott a zsidó nemzeti otthon fejlesztését. A földvásárlási korlátozásokat is vissza fogjuk vonni. A zsidó tartomány jóval nagyobb, mint az a terület, ahol a zsidóknak ma szabad földvásárlási lehetősége van, az arab tartományban pedig az arab kormány elhatározásától függ majd, vajon megkivánják-e engedni a zsidó földvásárlást, vagy sem. Az arabok számára jelentős a tervben, hogy nagyobbik részük véglegesen fel-szabadul a zsidó uralom félelme alól.”

Mr. Morrison felhívta az alsóház figyelmét arra a tényre,

hogy a fejlődést illetően a terv szabad lehetőséget ad a felosztás, illetőleg szövetséges állam-má kiépüléshez. Bejelentette a miniszter azt is, hogy a tervet csak hathatós amerikai segít-

séggel tudja Anglia megvalósítani, de az alsóház ülése előtt még nem tudta megszerezni Truman elnöknek hozzájárulását.

A palesztinai problémának ez átmeneti megoldása

éppen átmeneti jellege miatt általános visszautasításra talált. A Jewish Agency-nek egy szövevény a tervet az angol-arab ligának a cionizmus fel-számolására irányuló javaslatának minősítette. Az angol alsóházban Stanley ezredes közölte, hogy a terv egyáltalában nem eredeti, mert jelentés formájában az már a múlt év őszén a gyarmatügyi minisztériumban volt és a szakértők már mult év decemberében megkezdhetők volna tanácsko-zásaikat. A terv legnagyobb hátránya, hogy nem jelenti a kérdés végleges megoldását, mert nem ad a két tartomány-nak önállóságot. Minthogy Morrison bejelentése szerint a terv végrehajtása Truman elnök hozzájárulásától függ, az amerikai szenátus, valamint a leg-jelentősebb amerikai zsidó szervek és személyek állandó tanácskozásban állottak az elmúlt napokban a Fehér Házzal és magával Truman el-nökkel. Már-már úgy látszott, hogy Truman kényszerűsége-ből elfogja fogadni a tervezet-t, mikor — az ITA jelentése szerint — Dr. Aba Hillel Silver, valamint Herbert H. Lehmann az utolsó pillanatban küldött sürgőnyei hatására va-lamint jelentős befolyású szenátorok javaslatára július 31-

én a Fehér Ház a következő közleményt adta ki:

„Az elnök tanulmányozza a Palesztináról szóló szakértői nyilatkozatot és az ügy kom-plex jellegére való tekintettel még nem hozott döntést, ha-nem az amerikai megbízottak részletes tanácskozásra Washingtonra rendeli. Az elnök reméli, hogy a további megbeszélések olyan határozatokra fognak hozni, amelyek egyrészt hozzájárulnak az üldözött európai zsidók helyzetének megjavításához, másrészt hozzájárulnak a palesztinai kérdés végleges megoldásához.”

A BBC augusztus 4-én esti adásában ismét csak azt közölte, hogy Truman a palesztinai kérdésben döntést azért nem hozott, mert a tervezet elfogadásával kockáztatná az elkövetkező elnökválasztásnál a zsidó szavazatok millióit.

Tel-Avivból jelentik, hogy 4 napon keresztül az angol katonai hatóságok nagyszabású razzia keretében átfésülték a város egész lakosságát. Több mint százezer embert hallgattak ki és mintegy hétszázat további intézkedésig visszatartottak. A razzia célja a Dávid Király szálló felrobbantásával kapcsolatos terrprszervezet felgöngyölítése.

Tömeges zsidó bevándorlás Palesztinába

Az elmúlt napokban a jelentések szinte naponta beszámoltak arról, hogy újabb és újabb bevándorlókat szállító hajók futottak be a haifai kikötőbe. 6000 új bevándorló érkezett az

elmúlt héten Palesztinába, ezeknek partraszállása folyamatban van. A zsidó nép így válaszol a politikusok játékarra. (GELLEERT)

Nagybritannia mondjon le palesztina mandátumáról — követelt Gillette szenátor

Jeruzsálemből jelentik: Ha Nagybritannia azt hiszi, hogy nem áll hatalmában annak a megbízatásnak feltételeit végrehajtani, amelyet Palesztinára vonatkozóan kapott, akkor mondjon le erről a mandátumról — állapította meg Gillette amerikai szenátor, a Szabad Palesztina érdekében alakult Liga elnöke, Truman amerikai elnökhöz intézett táviratában.

Gillette kifejti még a táviratban, hogy az a föderációs terv, amelyet Londonban kidolgoztak, a valóságban azt jelenti, hogy Palesztina ideiglenes gyarmatügyi megbízatás alatt álló független államból brit birodalmi tartománnyá alakult át, ami ellentmond az amerikai kongresszus több határozatának, valamint az 1924. évi angol-amerikai egyezményeknek.

A moszkvai rádió a Palesztina-kérdésről

Moszkvából jelentik: A moszkvai rádió hírmagyarázója szerint az angol alsóház vitája azt mutatja, hogy a palesztinai helyzet nem javult, hanem súlyosbodott. Palesztinában tízenöt nappal a Dávid király-szállóban történt robbanás után nem csökkent a feszültség. A merénylet és az azt követő megtorló intézkedések egybeestek a párisi békeértekezlet megnyitásával és természetesen Palesztina felé fordították a világ köz-

véleményének figyelmét. Az egész világ reménykedik a párisi értekezlet sikerében és önkéntelenül felvetődik a kérdés, hogyan egyeztethető össze a békes és tartós biztonság, valamint a nemzetek együttműködése — amiért a szövetségesek háborújukat megvitták — a palesztinai eseményekkel. A világ minden szabadságszerető népének érdeke, hogy ezt a kényes kérdést mielőbb oldják meg.

A gyilkos urak „véleménye“ - rólunk

VI.

Szirmai Rezső „Fasiszta lelkek“ című kivételesen értékes kötetéből, amely gazdag forrásmunka lesz a jövő történetírói számára, megtudjuk, hogy

GRASSY JÓZSEF

az ujvidéki rém, ártatlan polgárok százainak lemészárolója, aki térdig gázolt gázyán legyilkolt fegyvertelen emberek vérében, „nagy virágbarát“. A virágok szeretele hozta össze *Ujnépi Elek Géza* nevű zsidó földbirtokossal, aki Dáhlia-kertész volt és mint ilyennek lett Grassy altábornagy a barátja. Feltűnően hajlott orra miatt sokan nézték őt zsidónak, csúfolták is, de emiatt nem gerjedt haragra a zsidók ellen. „A világháborúban rossz halással voltak reám a galíciai zsidók, de tartalékos tisztbajlárssal mindig jó viszonyban voltam.“ Ujvidékről így emlékezik:

— Feketealmi-Czeydner azt mondta nekem: szerb és zsidó házadás tört ki. Te csak maradj bent az irodában, csinálj a dolgodat, majd én megállapítom, mi a helyzet. Csak az események lezajlása után tudtam meg, mi történt tulajdonképpen. Ami ott történt, az nem emberi... Öregeket, csecsemőket, nőket lemészárolni... ez a legaljasabb, legembertelenebb dolog... még most is a betegek vagyok... En semmiről sem tehetek... Ha névleg én voltam is a parancsnok, valójában Czeydner intézkedett.

— Tudja, hogy kirabolták az áldozatokat, tehát közönséges hullarablás történt?

— Tudom. A csendőrök csinálták Zöldi százados vezényletével. Bizony a ruhát lehurvták az áldozatokról... Ez szörnyű... Czeydner intézkedett...

— Ön antiszemita?

— Sem antiszemita, sem filozemita nem voltam soha. A propagandának természetesen hatása volt reám.

— Tudta, hogy mi történik a zsidókkal és a baloldali elemekkel Németországban?

— Csak mostanában hallottam. (Behunyja a szemét.)

— Szörnyű...
Mimóza!

És mit gondolnak: az ujvidéki borzalmak kiagyalója jó embernek tartja magát? „Feltűnően.“

Utolsó kérdés: — Miben látja az élet értelmét?

— Abban, hogy szeresd a felebarátodat, mint tenmagadat.

Ne tévedjünk: Ezt a felebarátait halomszámra vágóhidra küldő Grassy altábornagy merle a száján kiejteti.

HUBAY KÁLMÁN

pártvezér, Szálasi helyettese volt, de mindez nem olyan szörnyen ártalmas, mint amit, mint nyilas publicista művelt. Ő is meggyalázta a polt, amit mi szentnek tartunk. Gonoszságra, aljasságra használta fel, mint annyi eszmétársa. Gyűlöletfonálból szötte a gondolatait. Mérgezett hegyű pennáját pedig ártatlanok vérebe mártotta. Nem, nem, gyermekkorában persze ő se volt antiszemita. Zsidó osztálytársai „nem voltak szimpatikusak“ neki. Miért? Mert ez a rámenős futballista, ez az erőszakos, nyers és durva fráter túlságosan agresszívnek találta a másvalású diákokat. A Függetlenség főszerkesztője, majd a nyilas Magyarország főmunkatársa „csak később hallott“ arról, hogy a németek bejövetele után százazrek pusztultak el és milliók szenvedtek.

Közte és a „Fasiszta lelkek“ szerzője között a következő beszélgetés hangzott el erre vonatkozóan:

— Tudott arról, hogy milyen körülmények között folynak a deportálások?

— Nem. Hallottam híreket, de hiteles információm nem volt. Én magam sohasem néztem meg.

— Miért nem küldte ki valamelyik munkatársát?

— Akkor már nem voltam szerkesztő. Nem diszponáltam munkatársak fölött. *Baky jóbarátom volt*, tőle megkérdeztem, mi igaz ezekből a hírekből. Ő kereken cáfolta. *Nekem ez elég volt.*

— Azt tudta, mi a kiszállítottak sorsa Németországban?

— Nem. Őszintén szólva, ma sem tudom elhinni. Ha valóban igaz, amit beszélnek, a legnagyobb gyalázat. Olyan

fertelem, hogy nem is tudok hozzászólni.

— És, ha tudta volna?

— Akkor előbb utáltam volna meg a németeket. Mondom, a fertelmes dolgokról szóló sullogásokat az ellenoldal propagandájának tartottam...

Ez volt a kényelmesebb megoldás, tehát mindegyikük ezt választotta.

Nem fasiszta lelkek ezek, hanem lelketlen fasiszták.

(gy. e.)

(Folytatjuk.)

Aki ember tudott maradni...

Pécs, július 31. Mikor a zsidóságra rászakadt a nagy tragédia, az emberek nagy többsége, ha nem is ellenségesen, de közönyösen ment el a mérhetetlen szenvedések mellett. Csak kevesen, nagyon kevesen voltak olyanok, akik társuknak érezték a szenvedőket és ha egyebet nem is tehettek, legalább enyhíteni igyekeztek fájdalmukon.

Ha kevesen is, de voltak ilyenek. Egy ilyen „igaz“ emberről akarok most megemlékezni. Dr. Boros István, Pécs város kommunista főispánja az volt 1944-ben is, aki ma, érző, melegszívű ember. Emlékszem, a pécsi gettó elhurcolása után, 1944 nyarán, vonatunk, a munkaszolgálatosok vonala Pécsre érkezett s pár óráig ott vesztegelt az állomásou. Természetesen az akkori recept szerint vonatunkat csendőrkordon vette körül, nehogy valaki is érintkezni tudjon velünk, „bélpöktösökkel“. És volt egy ember, aki nem törődött a csendőrkordonnal, nem félt a következményektől, felkeresett engem és együtt zokogott velem és siratta elhurcolt drágáinkat. Dr. Boros István volt. Akkor mondta nekem: „Irtam egy bucsucikket elhurcolt drágáidról, elrejtettem, de biztos vagyok abban, hogy rövidesen eljön a cikk megjelenésének ideje, tartás ki, pajtás, nemsokára szabadok lesztek.“

A bujdosó és a szerencsésen megmenekült dr. Boros István jól megőrizte ezt a cikket és most, a deportálások második évfordulóján a pécsi *Uj Dunántul* című lapban meg is jelentette. Csak néhány sort közlök ebből a cikkből, amelyből a résztvevőit vérző emberi szív döbbenete sikolt.

„...közel 4000 ember halálos dermedten menetelt sirja felé. Ördögien gonoszul, raffiánt gazzággal, szinpadi rendezésben felvonultatott menetben. A tűzéraktanyából majd egy heti bugria csendőrszuronyok állati kezelésen átesett, megrugdosott, mindenükből kifosztott, kiéhezettett gyermekek, nők és férfiak — pécsi zsidók — kézi batyueskával, a halálfelelemtől holtraváltan, a forró napsütéstől verejtékezve és sápadtan, mint valami óriási lomha kigyó a festét, vonszolták magukat a pályaudvar külső részén reájuk

várakozó kocsikhoz. Pécsi polgárok, barátok, ismerősök, kiknek még bucsuszt sem volt szabad elrebegni azok felé, akikkel naponta érintkeztek, akiket szerettek. Emberek, akiket még sajnálni is csak titokban lehetett, de akiknek sirón gyötrődő és kétségbeesett tekintetét elfogni és cirógató, bátorító melegséggel viszonzani sem volt megengedett. — mert éppen Imrédy ur sokszor és nyomatékkal kifejezésre juttatott minősítése szerint nem magyarok, nem emberek, hanem zsidók voltak.“

Ugyanez a dr. Boros István lett Pécs város főispánja, aki többek között ezeket írta a főispáni kinevezéséhez gratuláló pécsi Zsidó Tanácsnak: „Független természetesen elsősorban azok felé fordul, akik saját hibájukon kivül, az elmúlt rezsim bűnei révén jutottak nehéz helyzetbe. Biztosítom a Tanácsot és rajta keresztül a pécsi és baranyai zsidóság mindent egyes tagját, hogy segítségemre mindig számíthatnak és eszterenciáik újból teremtése végett folytatott munkájukban mellettük fogok állni.“

Dr. Boros István ezt az ígéretét is, mint eddig mindegyiket, híven betartotta. Nem volt olyan ügy, amelyet elutasított volna és fáradhatatlanul dolgozott a társadalmi megbékélés érdekében. Jó érezni és tudni, hogy vannak olyan emberek is, mint dr. Boros István pécsi főispán, aki ember tudott maradni a szenvedélyek viharzásában és ember ma is, a szó legnemesebb értelmében.

FRIED LÁSZLÓ,

a. M. C. Sz. pécsi elnöke

Magányos, 52 éves, szép otthonnal, kifogástalan házművelés megismerkedne

házaság céljából

Ismerős jellemes nőről 55-60 évesig. „Nagy bérháza van“ jellegű a kiadóba.

Benősuíne

nagy válhat kereskedelmi vezetés (társadalmi előnyben). Komoly, mélyen két kereset 40-45 éves. Kérvebűtök kimájnok. „Komoly“ jellegű a kiadóba.

ZSIDÓ VILÁGHIRADÓ

"AZ ANTISZEMITIZMUS NAGYSÁGA A REAKCIÓ NAGYSÁGATÓL FÜGG"

A párisi *Droit et Liberté* hosszabb cikkben közli azt a beszélgetést, amelyet *Bajomi László* Endre, a lap főszerkesztője, *Ilya Ehrenburg*-gal, a világhírű szovjet íróval folytatott a francia fővárosban.

— Az antiszemitizmus — mondotta *Ilya Ehrenburg* — más és más képet mutat országokként. Bulgáriában, ahonnan a zsidókat nem is deportálták, az antiszemitizmusnak még nyoma sincs, Jugoszláviában sem láthatók az antiszemitizmus körvonalai. Egyébként az antiszemitizmus nagysága a reakció nagyságától függ. Minél demokratikusabb egy ország, annál kevésbé halhatja át a faji téveszme. Az a meggyőződés, hogy Csehszlovákia is megszabadul rövidesen az antiszemitizmus maradványaitól. És Lengyelország sokkal előbbre lenne ilyen szempontból, ha a külföld nem támogatná a reakciós elemeket.

Ilya Ehrenburg közölte még a *Droit et Liberté* főszerkesztőjével, hogy *Wassziliusz Grossmann*-nal együtt *Fekete Könyvön* dolgozik, amely a Szovjetunió területén lezajlott német zsidóüldözésekkel foglalkozik. Már 1000 oldalnyi anyag gyűlt össze. A Szovjetunió zsidóságáról a világhírű szovjet író elmondta, hogy mindenfelé feltámadtak a náci dítől, „lerombolt” zsidó közösségek, de vannak helyek, ahol a régi lakosságnak csak kis töredéke maradt életben.

— Kievdn — szögezte le *Ilya Ehrenburg* — 40—50.000 zsidó él. Ezeket a zsidókat annakidején sikerült még a veszedelem előtt evakuálni és így túlélték a náciizmust. Azok közül, akik nem tudták menekülni, csak néhányan, érelhették meg a felszabadulást.

Ilya Ehrenburg végül beszámolt amerikai utjáról és a következőket mesélte: — Beszéltem *Stephen Wise*-szal és más amerikai cionistákkal. Teljesen értékelik a Vörös Hadsereg felszabadító tevékenységét. Ma már minden zsidó tudja, hogy ha *Hommel* nem jutott el *Tel-Avivig*, akkor az elsőszóban *Sztálingrádnak* köszönhető, 1942-ben *Sztálingrádnál* st-

került a telavivól zsidókat is megmenteni... Palesztina? Igen, a palesztinai zsidóknak is joguk van ahhoz, hogy szabadon és függetlenül éljenek. De talán nem Palesztina a zsidókérdés egyetlen megoldási útja...

LASKI PROFESSZOR NYILATKOZATA A ZSIDÓKÉRDÉSRŐL

Londonból jelenti az *ATJ*, hogy az *Overseas News Agency* közel *Laski* professzornak, a nagytekintélyű munkáspárti politikusnak és a londoni egyetem kiváló szociológusának a zsidókérdésről tett nyilatkozatát.

— Szükséges — mondotta *Laski* professzor —, hogy a kormány végre tiszta és pozitív politikát kövessen a palesztinai kérdésben. Nem értem, hogy miért támogatja a kormány a Középkélezen az arab oligarchákat. A brit kormány nem akarja megérteni az európai zsidók helyzetét sem.

LA GUARDIA 120.000 ZSIDÓ BEBOCSÁTÁSÁT KÉRI AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBA

Washingtonból jelenti, hogy *Fiorello La Guardia*, az UNRA vezérigazgatója, emlékirattal fordult az Egyesült Államok kormányához és 120 ezer hontalan zsidó bebocsátását kérte.

La Guardia ugyanakkor levelet intézett *James F. Byrnes* külügyminiszterhez is, aki felkért, hogy támogassa elgondolásait. „Az Egyesült Államoknak kötelességük — írta *La Guardia* —, hogy konstruktív módon vegyenek részt a zsidó hontalanok problémájának megoldásában. Az eddig fel nem használt beutazási engedélyeknek és az ezután kiadott egy részének biztosításával nem lesz nehéz a 120 ezer zsidó hontalan bebocsátását biztosítani.

A ZSIDÓ FRONTARCOSOK KÜLDÖTTÉSÉRE A WASHINGTONI FEHÉR HÁZBAN

Több, mint 4000 zsidó frontarcos vonult fel Washingtonban a Fehér Ház elé, hogy tiltakozzék Nagybritannia palesztinai rendszabályai ellen. A frontarcosok küldöttsége tisztelt *Trumann* elnököt, akit felkért, hogy az Egyesült Államok is vegyenek részt Palesztina kialakítandó új helyzetének garantálásában. A zsidó frontarcosok kijelentették, hogy az esetben hajlandók kü-

lön amerikai brigádokat alakítani és így elősegíteni a palesztinai viszonyok pacifikálását. Egy másik küldöttség *Lord Inverchapel* brit nagykövettel kereste fel.

A HESSZENI ZSIDÓK VISSZAKAPJÁK AZ 1938-AS SARC 25 SZÁZALÉKÁT

A hesszeni kormány elrendelte, hogy fizessék vissza a zsidóknak — első részként — 25 százalékát annak az 1938-as sarnak, amelyet a náci vetettek ki, amikor egy zsidó fiatalember Párisban meggyilkolta *Ernst von Rath* követségi tanácsost, a külföldi náci-propaganda egyik szervezőjét.

Amennyiben a hesszeni kincstári viszonyok javulnak, nyomban kifizetésre kerülnek a követező részletek is.

PÁRISBAN TARTJÁK MEG A JEWISH AGENCY VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGI ÜLÉSÉT

A *Palcor Agency* közli, hogy Párisban tartják meg a *Jewish Agency* legközelebbi végrehajtóbizottsági ülését, amely még e hónapban lesz. Ezen ügy a palesztinai, mint az amerikai és angol tagok részvevőnek.

VÉRVÁD-MESÉK A NÉMETORSZÁGI BRIT ÖVEZETBEN

A náci sullogó propagandája Németországban is megpróbálkozott vérvád-mesékkel izgalmat kelteni a lakosság körében.

A brit zóna közbiztonsági hivatala most a legerélyesebben megcáfolta azokat a fasiszta híreszteléseket, hogy az elhurcolt személyek számára felállított táborokban tartózkodó lengyel zsidók Hamburgban kisgyermekeket megszároltak le és feldarabolt testüket huaként adták el a fekete-piacon.

A németországi vérvád-mesék is mutatják, hogy a bujkáló fasiszta vezetők most ezzel az aljas propaganda-eszközzel intéznék támadást a legkülönbözőbb országokban a kialakuló demokráciák ellen.

AHOL ZSIDÓ NAGYPAPÁT ES NAGYMAMÁT LEHET VÁSÁROLNI

Majna Frankfurtból jelenti, hogy a hamis okmányok piaca a hárem nyugati megszállási zónában egyre nagyobb területre terjed ki. A hamis okmányok piacán néhány ezer márkáért zsidó nagypapát és nagyanyát lehet vásárolni. Az okmánykereskedők főképp elpuztult zsidók adatait használják fel.

Híder idejében 100—150.000 márkát kellett fizetni „megfe-

lelő” árja okmányokért. Most nagyot fordult a világ és a náci-korszakban kompromittált egyének hamis, vagy jogosulatlan zsidó okmányokkal szeretnének szabadulni multjától.

ZSINAGÓGA-AVATÁS MILÁNÓBAN

A milánói *Via B. Cellini*-n most avatták fel Olaszország első olyan új zsinagógóját, amely már a második világháború után épült. A felavatási ünnepségen dr. *Friedenthal*, az újjáalakult milánói hitközség főrabbija olasz nyelven, a zürichi *S. Sachnowitz* pedig német nyelven mondott ünnepi beszédet. *Commandatore Meier*, *Ottolenghi*, és *Wiesel* rabbi szónoklatai után leleplezték a zsinagóga falán az utolsó évek mártírjainak emléktábláját.

MEGHALT ZANGWILL ÖZVEGYE ÉS BIALIK APÓSA

A zürichi *Israelitisches Wochenblatt* két nagyobb érdeklődésre számot tartó halálozási hírt közöl.

Londonból jelenti, hogy az angol fővárosban 70 éves korában elhunyt *Israel Zangwill*, a világhírű zsidó író özvegye.

Határozott jelenti, hogy *Schewach Auerbach*, Bialik apósa ott 89 éves korában meghalt. *Schewach Auerbach* husz évvel ezelőtt került Odeszából Palesztinába. Két lánya közül az egyik *Bialik*hoz, a másik pedig *Gamarnik orosz tábornokhoz* ment feleségül, aki a háborúban elesett.

ZSIDÓ MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZETEK STREICHER BIRTOKÁN

Julius Streicher-nek, a hírhedt *Stürmer* még kiribetebb szerkesztőjének és minden idők egyik legelvetemültebb pogromszervezőjének az elkobzott birtokán zsidó mezőgazdasági szövetkezet működik.

Ez a zsidó mezőgazdasági szövetkezet, amely 83 hektáron gazdálkodik, nagyon szép eredményeket ért el. A fennállásának hat hónapos jubileumán rendezett házi ünnepségen résztvettek a megszálló katonaságok és a nürnbergi nemzetközi törvénytörvényes képviselői is.

(SÓS ENDRE)

Szekely Emil

brilláns, nagy, ezüst, órák legdrágábbakban vez.

KÉTSZEMELYES HÁZTARTÁSEKESZÉK, rendezés és felállítás, Kiváló ellátás, legkisebb bérlet, minden szoba. Reggel 10-ig. VII., Rakóczi ut 14. III. 3.

Utcai butorozott szoba

2-3 személy számára alkalmas. Dohány u. 28. HK 34.

Az „Iránytű”

Miért kellett index alól épen most feloldani Prohászka Ottokár antiszemita könyvét

Az iránytű igen fontos műszer, szinte nélkülözhetetlen. Mutatja a helyes irányt és már emberek ezreit mentette meg a pusztulástól. De jaj, ha az iránytű elromlik és boldondul szálldos tova. Ha avatatlan, tudatlan emberek az ilyen iránytűről akarnak tájékozódni, akkor a biztos romlásba indulnak.

Mindez arról jutott eszünkbe, hogy Prohászka Ottokár cikkei, amelyek Iránytű címen, a Szent István Társulat kiadásában jelentek meg és amelyeket az írókból, tudósból, könyvtárosokból kiküldött antifasiszta és antide-mokratikus könyvek elbírálási bizottsága indexre helyezett, hirtelen, mondhatnók észrevétlenül és meglepetés-szerűen kivették az indexre helyezett könyvek sorából.

Mi nem vagyunk a könyv-égetések és a könyv megsemmisítések barátai, de ha már ma politikai okokból kormányzatunk úgy látta, hogy kénytelen a lelkek megnyugtató céljából ehhez az úthoz is folyamodni, akkor felmerül ez a kérdés, hogy miért kellett éppen most és éppen ezt a könyvet az indexre tett könyvek sorából feloldani és közhasználatra bocsátani.

Nem foglalkozunk itt a könyv többi tartalmával, azt átengedjük a politikusoknak, itt csupán azt mutatjuk be, hogy mint vélekedett Prohászka a zsidókérdésről. Elég erre nézve az első cikket szemügyre vennünk, hogy lássuk, milyen „Utmutató és iránytű” volt Prohászka, akiről a könyv bevezetésének írója, Schütz Antal megállapítja, hogy Prohászka lelke szeizmográf volt és apostoli bátorsággal fogta meg és férfias szívóssággal szötte élete végéig úgy a szociális problémát, mint a zsidókérdést.

„A zsidó recepció a morális szempontjából” című tanulmány eredetileg 1893-ban, tehát több mint 40 évvel ezelőtt jelent meg először a „Magyar Sion” című katolikus lap hasábjain és gondolatmenetére nézve elegendő lesz néhány idézet.

„Hogy a zsidóság micsoda, azt a szociális téren, az erkölcsös terén látjuk és utáljuk.”

„Nem győzzük hangoztatni azt, hogy: a zsidó morál valószínűleg a keresztény műveltségnek, amely miatt ez a keresztény kultúra okvetlenül

tönkremegy, ha nem dobja ki magából a mérget; tehát a zsidóságot nem szabad recipálni a keresztény államoknak, hanem védekezni kell ellene, s ahol s ahogy lehet, tul kell néniok rajta. Ezt általánosságban könnyen megokadatulja, akárcsak egy tekintet hazánkra; hiszen a zsidóság fekélye már csontvázzá rágta a keresztény magyar népet és a nemzetnek nagyrésztét koldusbotra juttatta. A zsidóság mindenütt fekély, amely megmérgezi a morálist, kiváltképpen az üzleti világban. Lealacsonyítja az erkölcsi színvonalat, a korrupciót általános divattá emeli, meghamisítja az erkölcsi fogalmakat, tagad minden törvényt és eszményt, s lelkesmerete nem lévén, megfojtja szivtelenül áldozatait, melyeket behálózni sikerült.”

Ezekután csak természetes, hogy szerzője azt a következtetést vonja le, az antiszemitizmus a keresztény erkölcsstan és a keresztény társadalmi rend reakciója, s mint ilyen, a legjogosultabb mozgalom, mincképp bizonyítására vállalkozik.

Még egy-két idézet ebből a magasröptű munkából:

„A zsidóság azért fekély a keresztény nyugat testén, mert nem ismer erkölcsi korlátot vagyonszerzésben.”

„A zsidó mindig uralkodni akar a többi nemzeten; a zsidóság őszövétségi történetén is dominánte gyanánt hangzik el ez az alacsony testi állati hang; ezzel degradálta a messiási ígéreteken alapuló erkölcsi szupremáciát a népnek alávaló, kapzsi, személt szelleme.”

„A zsidóság minden zsidó büntényében szolidaritást vállal és megakasztja a büntető törvény karját.”

„A zsidó erkölcsstan az igazságot s vele az erkölcsi erőnyeket nem ismeri, fő elve a korlátozott egoizmus, következően zsarol, tipor, szipolyoz könyörtelenül. Tárgyában nem ismert különbséget a jó és rossz között; neki minden jó és becsületes, ami pénzt hoz, akár váltóhamisítás, akár ha-

Egyedül maradt, vagyonos, 42 éves kereskedő

nősülne.

Kimondottan csinos, házias, üzletes, korban hozzáillő, vallásos érzelmi leány vagy asszony kémevő leányt lehetőséggel fényképpel. „Ismét kezdődik az élet” jelgére a kiadóba kérek.

mis eskü, akár nádrág-, zubony-, vagy leánykereskedés.”

Végül még egy szellemes megállapítás: „A szocializmus tulajdonképpen zsidókérdés.”

De nem folytatjuk ezeknek a szellemi förtelmeknek a felsorolását, hanem még egyszer nyomtatékosan megkérdézzük, ki vizsgálta felül a lelkiismeretes dolgozó antifasiszta irodalom megállapítá-

sára kiküldött bizottság munkáját, ki állapította meg, hogy ez a könyv, amely tankönyvül szolgált az Endre Lászlóknak és Bosnyák Zoltánoknak, nem való az indexre és ki és miért tartotta sürgősnek, hogy ez a könyv, amely iránymutató helyett lelkeket és tömegeket fertőz, ismét forgalomba kerüljön.

TIBORC

A zsidók jogainak intézményes biztosítását kéri a zsidó világszervezetek a békekonferenciától

A newyorki és londoni rádiók vasárnap közölték, hogy a Zsidó Világkongresszus, több amerikai zsidó szervezet és az angol zsidók országos szervezete együttes feliratot intéztek a Párisban ülésző békekonferenciához a volt csatlósállamokban élő zsidók jogainak intézményes biztosítása érdekében.

A felirat hangsúlyozza, hogy kevés a békeszerződésekbe csupán az emberi jogokkal kapcsolatos általános intézkedéseket felvenni, mivel ezeket esetleg nem mindenütt teljesítik zsidó vonatkozásban. Szükséges, hogy a békekonferencia a volt csatlósállamok

békeszerződéseibe olyan pontokat vegyen fel, amelyek egyfelől teljesen helyreállítják a zsidók fasizmus előtti jogait, másfelől pedig minden vonalon intézményesen garantálják a zsidók teljes polgári jogegyenlőségét.

Az amerikai és angol sajtó több jelentős orgánuma helyesléssel kíséri a felirat tartalmát, mivel az egyes volt csatlósállamokban, elsősorban Lengyelországban lezajlott pogromok valóban szükségessé teszik, hogy a békekonferencia az ezekben az országokban élő zsidók sorsának biztosításával foglalkozék.

A következő életben levő volt munkaszolgálatosok jegyzéke is megérkezett Budapestre

Plaszner Miklós, Sárospatak, Vay-u. 2.	Kelemen József, Debrecen, Kisfaludi-u. 15. v. Bethlen-utca 44.
Schweltzer Miksa, Ujpest, Lorántffy-u. 8.	Klein Tibor, Bpest, Révai-utca 22.
Bellák Tibor, Bpest, VIII., Tisza Kálmán-tér 13.	Riesz Barnabás, Bpest, VIII., Baross-u. 124. v. Kun-u. 12.
Dragodán László, Mohács.	Rosenbluth Béla, Lakhelye ismeretlen.
Elrenfeld Sándor, Budapest, VI., Király-u. 92.	Riesz Pál, Gyöngyös, Nádor-utca 16.
Fischhof Pál, Bpest, VIII., Karpfenstein-u. 21.	Singer Lajos, Orosháza, Izt. Hitk.
Friedrich László pék, Bpest.	Steiner Ferenc, Kisújszállás, Báthory-u. 2-3.
Ganz Simon, Nyirbátor.	Adler Miklós, Bpest, VII., Garrai-u. 24.
Ganz Ferenc, Beregszász.	Wolf Jenő, Bpest, VII., Rákóczi-ut 40.
Lyahoveczky Ottó, Kétybodony (Nógrád m.)	Hersch Róbert, Bpest, VIII., Karpfenstein-u. 21.
Krámer Béla, Dombóvár.	Pollák Miklós, Szekszárd.
Mandel Fülöp, Bpest, Izt. Hitk.	Jakobovits Miklós, Budapest, Kecskeméti-u. 8. II. 28.
Neumann András, Bpest, VII., Almási-tér 1.	Lampel Nándor, Füzesgyarmat (Wagmann Károlyné).
Schwartz Endre, Ujpest, Lorántffy Zs.-u. 8.	Sötét József, Pestszenterzsébet, Dezső-u. 8.
Schwartz Emil, Budapest.	Spitzer Béla, Bpest, X., Bányá-utca 14.
Sonnenscheit Aladár, Kispeszt, Arany János-u. 33.	
Ellenhogen László, Kaposvár, Árpád-u. 2.	
Daurer Vilmos, ismeretlen.	
Erdélyi György, Piltvaros, Mezőhegyesi-ut 175.	
Reichenberg László, Budapest, VIII., Thék Endre-u. 7.	
Winkler János, Bpest, III., Aranyhegyi-u. 16.	
Csillag Miklós, Bpest, VIII., Népszínház-u. 16. II. 10.	

A vigasztalás szombatja

Köszönt ve hozzánk e héten. Au hó kilencedike előtt három szombaton három prófétai Jeddó beszéd hangzott el templomainkban — a nagy gyűlésnap után hét szombaton át prófétáink vigasztaló hirdetésit olvassuk fel délelőtti istentiszteleteinken a soros heti Tóra-olvasmányok után.

A három Jeddó hástóra előjében így szól a próféta: „És szól az Örökkévaló igéje hozzám a következőképen: Mit látsz ott most Jirmija? és feleltem: Rügyező mandula-ágat látok én. És szól az Örökkévaló hozzám: Jól látál, mert így buzgólkodom. Én az én szavamon, hogy megvalósítsam... Korai téli hónapban kivirít már a mandulafa és a próféta ígéret megigazulásának látja az első fát, amely téli álmából ébred: Isten örökös bármilyen nagy szenvedés, csalódás legyen is sorsunk — Isten vigyáz ránk és gondja van arra, hogy szavát teljesítse.

Amde Izrael nem hallgat a biztató szóra, eltávolodik Istentől, ezért a próféta így dörgöl: „Halljátok az Örökkévaló szavát Jákob háza és Izrael házában összes nemzetségei: Így szól az Örökkévaló: Mit találtak Bennem őseitek igazságtalanságot, hogy eltávolodtak Tőlem és jártak a kábáság után és kábáságba merültek? És nem mondták ők: Hol van az Örökkévaló, aki felhozott bennünket Egyiptom országából; aki vezetett bennünket a sivatagban, a kopárság és kiellenség földjén, a szomjúság és halálárnyék földjén, ahol nem járt senki sem és nem lakott senki.”

A látomás szombatján pedig már haragosa fordul a próféta dörgő szavata és a világmindenség előtt így ostorozza Izraelt: „Hallgassatok az égek és figyelmezz föld, mert az Örökkévaló szól: Fiakat neveltem, nagygyá tettem, de ők hüllenek lettek Hozzám. A bárom ismeri gazdáját, a szamárnak is urának jászját, de Izrael nem ismer Engem, az én népem nem gondol Reám. O vétköző nemzet, súlyos bünnel terhelt nép, gonoszok ivadéka, elvetemült gyermekek, akik elhagyták az Örökkévalót, káromolták Izraelt Szentjét és eltántorultak Tőle.”

... Aztán beteljesedik Izrael végete, eljött a nagy tragédia napja, amelyről a próféták hirdetése vészjóslóan szólt. Lehanyatlott Izrael dicsősége, elpusztult a Szentély, szétszóródott a nép... És akik megmaradtak, porbasujtottan ültek a földön és sirtak. Talán az elcsőtételt templomokra még nagyobb sötétség borult, mint máskor. A komor gyász feketesége feketébb volt, mint valaha. A panaszos dalok hangja fájdalomtól reszketőbb, Cion dalain elcsuklott a kesergő hang és lelkét megrázó sikoltás hangzott a szív mélyéről... Busan, komoran jártunk a zöldpázsitos sírok között. Messze és közelben árván maradtak elhagyott hantok: szétszórtságban és messi idegenbe élt emlék az emlékezésben...

S beköszönt a vigasztalásnak hét szombatja, három hét gyásza után hét hélig hangzik a próféták vigasztaló szavata: „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet, ugymond a ti Istenetek! Szívéhez szóljatok Jeruzsálemnek és hirdessétek neki, hogy letelt az ő nehéz szolgálata, hogy le van róva az ő büne, hogy elvette az Örökkévaló kezéből minden büntetésének készítését... Minden völgy emelkedjék, minden orom és bérce hajoljon meg, a zengő legyen simává, a szakadékos sikká, hogy megnyiltsanak az Örökkévaló glóriája és minden test együtt lássa, hogy az Örökkévaló ajka szólt.”

Párbeszéd keletkezik Izrael és Isten között, hétről-hétre folytatódik, fokozódik a vigasztaló szavata. Hét hét alatt újra meg újra panaszkodik Cion, de az Ur vigasztalása szól a prófétához és a próféta hirdeti Isten szavát... „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet”, de felsóhajt a második szavát: „És szólott Cion: Elhagytam engem az Örökkévaló és az én Uram elfelejtett! — De vajjon elfelejtett-e az asszony az ő gyermekét, hogy ne könyörülne teste magzatán? Igen, mind-ezek elfelejtettek, de én nem feledkezem meg rólad.” S folytatódik a próféta nagy ígérete a harmadik vigasztaló szavában: „Viharvert szegény asszony, szegény vigasztalan nő, ime most már én szép

Tildy Zoltán köztársasági elnök a Joint Munka- és Üzemszervező kiállításán

Előkelő vendégek voltak kedden a Joint Munka- és Üzemszervező Csoportja által a Fürst Sándor-utcai kulturházban rendezett kiállításnak. Tildy Zoltán, a magyar köztársaság elnöke, dr. Keresztury Dezső valóság- és közoktatásügyi miniszter, Jékely László rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, a kabinetiroda főnöke, Pap-Kökényesdy testőrtábornok és dr. Mara Miklós titkár kíséretében tett látogatást a kiállításra. Megjelentek még a kiállításra Schoenfeld amerikai követ képviselőjében Henry Le Bovit, Kéthly Anna, a nemzetgyűlés alelnöke, Stöckler Lajos, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája és a Pesti Izraeli Hittközség elnöke, dr. Geyer Albert, a Pesti Izraeli Hittközség elnökhelyettese, dr. Heller Imre, a Budai Izraeli Hittközség alelnöke.

Az érkező Államfőt a beteg dr. Görög Frigyes helyettesítésében dr. Szűcs Géza és Groszmann Sándor fogadták és rövid idővel beszélgettek az ország új-jáépítése érdekében kifejtett munkásságát emelték ki. Ezután a kiállítás anyagát mutatták be a köztársaság elnökének, aki látható nagy érdeklődéssel figyelt a szakkereskedő magyarizációkat. Sokáig időzött az ipari szövetkezett kiállított mintadarabjai előtt, kedvetlenséggel nézegette a fából készült szellemes gyermekjátékokat, hosszasan meggyaraztatta magának az egyes kollektívák grafikonjait. A mezőgazdasági kollektívák életéről felvett keskenyfilm vetítésével ért véget az államfő egy óráig tartó időzése az érdekes kiállításra.

színessé teszem köveidet és fundamentumot vetek hajléknak zafír ékkövekből, oromzatodat rubintokból rakom és kapuidat lángszin ékkövekből és egész határodat drágakövekké teszem. És fűad mind Isten növényeinek lesznek és nagy lesz fűad békéje. Isten megváltja népét, tanítja a negyedik hirdetés: „Én, én vagyok a ti vigasztalótok; hát ki vagy te, hogy embertől félj, aki halandó? És Ádám fától, aki olyanvá lesz, mint a fű?” Kétségek és kételyek támadnak szivedben, félsz a jövőndőtől, hallgasd meg az ötödik vigasztalást: „Mert a hegyek megrendülhetnek és a bércek ingadozhatnak, de az én szeretetem tőlem el nem tántorul és az én békeszövetségem veled nem ingadozik; így szól, aki irgalmas hozzád, az Örökkévaló.” A vigasztalás hatodik szombatján tovább emelkedik az ígéret szava: „Kelj fel, árasz világosságot, mert eljött a te világosságod és az Örökkévalónak dicsőfénye terád sugárzott; mert ime sütéség tákarja a földet és ködhomály a nemzeteket, de fölötted sugárzik az Örökkévaló és dicsőfénye látható lesz rajtad.” Már a fenséges ünnepnapok szent kötelességében olvassuk az utolsó vigasztaló hirdetését, hetediket, amely örömhimnusszá magaszosul: „Ujjonva örvendez az Örökkévalóban, vidul az én lelkem Istenben, mert öltöztetett engem az üdv ruhába, az igazság palástjával övezett en-

gem, mint egy völgényt, aki papi fejdísz veszt magára, mint egy menyasszonyt, aké ékszerével díszíti magát.”

... Beteljesedett Izrael végete, eljött a nagy tragédia napja: elpusztult a Szentély, szétszóródott a nép... És a gyűlésnapok után eljönnek a vigasztalásnak szombatjai, három hét után hét hét a vigasztaló, az élet, a feltámadás, a jövő — s a próféta szava egyre szól, Isten örök igéje él: „Elszárad a fű, elhervad a virág, mert az Örökkévaló lehellete rúfuvall; ő, valoban hervadó fű a nép! Elszárad a fű, elhervad a virág, de Istenünk igéje örökre fennmarad!” ...

KATONA JÓZSEF

46 éves foglalkozással bíró nő

férjhez menne

lakással bíró intelligens emberhez. „Szerény” jellegre a kiadóra.

36 éves érettségizett kereskedő

benősülne

„Komoly élet” jellegre a kiadóra.

Megismerkedne

házasság céljából

csinos, 37 éves, vidéki fiatalasszony, olyan intelligens, korrekt, megbízható műszerkereskedővel, ki saját házában lévő régi, jól bevezetett üzletét és műhelyét szakmájában és anyagában hozzájárulásával feladná. „Élég volt egyedül” jellegre a kiadóra.

SIRKÓ LÖWY-NÉL BUDÁN

II., FŐ-UTCA 79
(GRANZ-UTCA) VILLAMOS MEGÁLLÓHÁL

HIREK

Az UJ ÉLET előfizetési díjai:

- 1 hónapra . . . 4 forint
- negyedévre . . . 12 „
- félévre . . . . . 24 „
- egész évre . . . 48 „

Az előfizetések postatakarékpénztári befizetési lappal küldendők be a 26.209 számú postatakarékpénztári számlára.

A Zsidó Gimnázium Barátainak Egyesülete a minap tartotta tisztújító közgyűlését. A közgyűlést Rosenfeld Viktor dr. tükár jelentése nyitotta meg. A tükár kegyelettel adózott az egyesület halottainak, különösen Beraer Gyula dr. elnök emlékének, majd beszámolt az előkészítő munkálatairól. A tárgysorozat második pontja volt emlékezés Goldberger Salamonra. A Zsidó Gimnázium volt igazgatójának és felvirágoztatójának, az egyesület egyik létrehívójának és legfőbb munkásának érdemeit Fuchs D. Rafael dr. igazgató, Grünwald Fülöp h. igazgató, Somló Sándor és Kecskeméti István dr. méltaita, majd Herskovits Béla főként imát mondott az elhunyt emlékére. Végül a közgyűlés a következőket választotta be az egyesület vezetésébe: Elnök: Juszt Emil, alelnökök: Rosenfeld Viktor dr., th. alelnökök: Elek Gyula, Fürst György, Gál Béla, Somló Sándor, tükár: Rékai János dr. pénztáros: Somló György István, számvizsgálók: Bandler Árpád, Fazekas Pál dr., Hegedűs György István.

Házasság. Feldmann Szidi, Budapest és Freund Sándor, Bonyhád, f. hó 11-én délután 3 órakor a Kazinczy-utcai templomban házasságot kötnek. (Minden külön értesítés helyett.)
Muncsik Judit, Budapest és Markovits Imre, Szinerváralja, ezután is meghívják összes jóbarátaikat és ismerőseiket folyó hó 11-én délután 1/3 órakor a Kazinczy-utcai orth. templomban tartandó esküvőjükre.

A Rákosszentimihályi Izraelita Hitközség József-utca 55. sz. alatti templomában augusztus 11-én, délután 3 órakor tartja a zsidóságukért vértanuhalált halt hittestvéreink emléktáblájának avatási gyászünnepélyét. Beszédet mond dr. Morgenstern Benő rabbi.

Kántor próba-előadás. A Rumbach Sebastyén-utcai templomban augusztus 9-én, péntek este 1/8 órakor és szombat délelőtt 10 órakor kántorok próba-előadást tartanak.

A Nőse Hámizrácht Évadnyitó Összejövetelét, aug. 10-én, szombat d. e. 11 órakor Laudon-u. 3. sz. alatt tartja meg. Előadók: Günsbergerné „A hevi szidrárot”, Brúka Vilmosné „Ünnep a lágerben”. Minden érdeklődő zsidó nőtestvérünket szeretettel várunk.

Siketnéma gyermekek felvétele. Az Izr. Siketnéma Orsz. Intézetben felvételt nyernék 5. életévüket betöltött, tanárképzés, siketnémán született, vagy később megsiketült mindkét neműbeli gyermekek. A felvételt kérő iratokhoz mellékelni kell a gyermek születési, orvosi és utraolási, valamint a szülők vagyonnyilatkoztatási bizonyítványát.

A megdicsőült olaszliszkei gáon R. HERSCHELE a. e. l. JAHR-ZEITUNG f. hó 11-én (av. 14) tesz. Ertesítem mindazokat, kik a megdicsőült hívei voltak és a Jahrzeitenben résztvenni nem tudnak, forduljanak a megdicsőült utódjához: Friedländer Salamon írszabóhoz, Olaszliszka, Krausz Chajim.

Agárdi Ferenc könyve:

A svábok bejöveteléről

A napokban nagyjelentőségű és részletes, a maga nemében egyedülálló munka jelent meg, amely a svábok magyarországi szerepét tisztázza. Agárdi Ferenc pompás történelmi érzéssel mutat rá azokra a mélységes ellentétekre, amelyek magyarok és svábok között az első pillanattól kezdve fennállottak. Találunk a könyvben olyan részeket is, amelyek beünneket, zsidókat is különlegesen érdekelnek. Így nagyon fontos megállapítása Agárdinak, hogy a középkor végén Nyugatmagyarországon a német polgárok komoly ellenfélre is bukkantak — a zsidók személyében. *A zsidók pozsonyi, soproni stb. erős kereskedelmi tevékenysége miatt nem tudott kialakulni a német polgárság tulsulja és covel együtt szellemi vezetősége.* A közigazgatási és tudományos vezető állásokba ekkép nánidinkább magyarok kerültek s így a Zsigmond óta a zsidókkal mind erősebben ületeket költő magyar urak pénzügypolitikája itt a magyar etnikum hasznára hatott ki.

Igen érdekes az is, hogy *II. József* a sváb telepítések mellett engedélyt adott zsidó földművelőtelepítések létesítésére. Ezek a telepések különleges engedélynyeket kaptak, így: 1. azok, akik kizárólag a földművelésből élnek, mentesek a tülrelmi taksa fizetése alól, 2. imaházakat létesíthetnek s 3. a földet ugyan kötelesek maguk művelni, de három év tartamára, míg a földművelésüket elsajátítják, tarthatnak keresztény lérest. A zsidók éltek is az alkalommal s ném-sokára a következő sváb falvakban jelentek meg zsidó telepések is, Bonyhád, Paks, Bátaszék és Gyöngyös falvakban. Erdemes lenne utánanézni, vajjon

maradt-e Irmagja s zsidóknak 44 után!

Agárdi Ferenc jó munkát végzett s dícséret illeti a Faust kiadót is a mű irlesés kihozataláért és címlapjáért.

KI JUTTATNA fekvőhelyhez és egy kevés étkezési pótlékhoz egy súlyosan beteg elhagyott idősebb nőt. Szíves értesítést az Uj Élet kiadó-hivatalába kérek.

AZ Újpesti Izr. Hitközség pályázatot hirdet az újpesti izr. elemi iskolában betöltendő tanítói állásra.

Pályázhatnak a Budapesti Orsz. Izr. Tanítóképzőben képesítést nyert férf ismerők. Héber nyelv ismeret szükséges. Halárléte: augusztus 20. Pályázatok Újpesti Izr. Hitközség (Újpesti, Bealczky-u. 8) címre küldendők.

A VAC HIREI

DIJKIOSZTÓ ÖSSZEJÖVETEL

F. hó 7-én este 7 órakor tartja a VAC díjkiosztó összejövetelét a Stefániai-ut. Cserő kávéház különtermében, melyen az elmúlt sportévből kiváló eredményeket elért sportolók, nevezetesen vezérlőbizottsági, kosárlabdázói, teniszozói, tornászait és vívóit jutalmazza meg.

TENISZ
 Taub-Lovass-pár Magyarország II. osztályú párosbajnokság négyes döntőjébe kerültek.

KOSÁRLABDA
 Az Abonyi gimnázium udvarán elkészült a kosárlabdapálya. A VAC kosárlabdái most már serényen készülhetnek az elkövetkező bajnokságra.

Házasságokat

diszkrétan, gyorsan közvetít: **GOLDNE,** Alsóerdősor-utca nyolc, földszint 2. Fogadás 10—12-ig, 2—6-ig. Telefon: 225—480.

Klinikai ápolónő, 41 éves, megismerkedne

házasság céljából

idősebb úrral, esetleg házvezetőnőnek menne magányoshoz, vidékre is. „Jóérzésű” jelígre a kiadóba.

Háromszobás lakással, szépen fejlődőmező iparral, Késsé mellett, de cínos asszony

férjhez menne

olyan 50—60 közötti pozícióval rendelkező, korrekt férjhez, kinek szintén fáj az egyedüllét. „Magányos szuegy” jelígre a kiadóba.

Már sok szerencsés boldog házasságot

hozott létre Méltóné, Erkel-u. négy, II. 19. Válaszboríték, Fogadás hét-köznapokon 4—6-ig. Orvos, mérnök, kereskedő benősiillet.

VALLÁSOS, egyedülálló, házias, szépnek mondott 48 éves urasszony

férjhez menne

biztos egzisztenciájú uriemberhez. „Finomlelkű” jelígre.

34 ÉVES, világnyelveket beszélő, szépen mondott, vallásos érzelmű biztos egzisztenciájú, intelligens urinó

férjhez menne

uriemberhez. „Ideális” jelígre a kiadóba.

A zsinagóga naptára

Augusztus 8, esütörtök: Ág 11, péntek: 13, szombat: 13, vasárnap: 14, hétfő: 15, kedd: 16, szerda: 17, esütörtök: 18.

Szombaton, augusztus 10-én heti szidra: Vóeszehánán, háf-tóra: Jesája XL, 1—26.

IMADÓK:

Imaházak	Péntek		Szombat		Hétköznapi	
	este	reggel	d. e.	d. n.	este	reggel
Dohány	1/8	7 10	10 1/8	8 50	7 1/8	8
Rumbach	8	7 10	1/8	8 50	7	8
Bethlen	1/8	7 10	7	8 50	7	8
Csáky	1/8	7 10	7	8 50	7	8
Dózsa	1/8	7 10	7	8 50	7	8
Nagyfuv.	1/8	8	7	8 50	7	8
Páva	1/8	9	7	8 50	7	8
Zugló	1/8	7 10	7	8 50	7	8
Fiuárvah.	1/8	7 10	7	8 50	7	8
Leányárv.	1/8	7 10	7	9	7	8

Péntek esti gyertyagyújtás: 8 órakor.

Budai Isteniszteletek: Ujlaki templomban (III., Zsigmond-u. 49.) és Lágymányoson (XI., Bocskay-ut 37.) péntek este 7 órakor, szombat d. e. 1/11 órakor, a pasaréti imaházban (Torockó-ut 6/b.) péntek este 7 órakor, szombat reggel 8 órakor, Fő-utca 12. szám alatt péntek este 7 órakor.

Obudai templom: III., Zichy-utca 9., péntek és ünnep este 7 órakor, szombat és ünnep d. e. 9 órakor.

Viléki nagyvárosban komoly vállalkozónál, vezető-jól dotált állkamban lévő 50 éves, elvált asszony, m. g. felelő koru **férjet keres.** Férjének is komoly egzisztenciát biztosíthat, „Ilhón is biztos jövő” jelígre a kiadóhivatalba.

KERESNEK olyan vallásos, intelligens, 38—45-ig férfit, aki nekem megért

élettársam,

gyermekemnek jó apia lenne. „Nem vagyok szegény” jelígre a kiadóba.

UJ ÉLET
A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal VII., Sip-u. 12. — Telefon: 423—930.

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felelős szerkesztő és felelős kiadó **ROOZ REZSO**

Postatakarékpénztári csekkzámla száma: 26.209. (Magyarországi Izraeliták Országos Irodája.)

Beküldött kéziratokat nem örl-zünk meg a visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomda műintézet Rt. körforgógepein. Fel. nyomdavezető: Margittay Antal.